01+02(05)(475)

BIBLIOGRAFIJOS ŽINIOS

Sviet. Ministerijos Knygų Leidimo Komisijos leidžiamas
LIETUVOS BIBLIOGRAFIJOS INSTITUTO ORGANAS
Lietuvos Bibliotekininkų Draugijos organas

V met. 1932 m. Kovo — Balandžio mėn. Nr. 2 (26)

Administr.: Kaunas, Gedimino g. 40 — Šv. Min. Knygų Leidimo Komisija.
Redakcija: Kaunas, Žemaičių g. 1, Vytauto Didž. Universiteto Biblioteka.
Prenumerata: 1932 metams (6 nr. nr.) 7,50 lit., atsk. nr. 2 lit.

IŠ LIETUVIŠKOSIOS LAIKRAŠTIJOS PRAEITIES

VACL. BIRŽIŠKA

(Tęsimas iš „B. Ž.“ 1931 m. 6 nr. ir š. m. 1 nr.)

1896 m. turime ir vienintelį nelegaliai spausdintą Lietuvoje laikraštį. Žymiausias kovotojas už lietuvių spaudą jos draudimo laikais, Bielinis - Bieliakas, 1896 m. rudenį pargabeno iš Mažosios Lietuvos, iš Jankaus, mažą rankinę spausdinamąją mašinėlę ir raidžių, iš Rygos raitas pargabeno popieriaus ir drauge su Steponu Povilioniu (iš Grybkelių kaimo Saločių valsčiaus*) įtaisė netoli Joniškėlio pas miškų sargą Bajoriūną mažą spaustuvėlę, kurioje ir išspausdino laikraštėlį, pavadintą „B a l t a s i s E r e l i s. Metas 1, Num. 1, ant Naujo 1897 meto Lietuvos terptautiszkas politiszkas laikrasztis. Jszeinantis visuose kalbose, preke už N su prisiuntimu 30 kapeiku“. Pabaigoje pažymėta: „Iszlaistojas to terptautiszko politiszko laikraszczio Juzaps Bal- sis Erelis Lietuvos Karalius. Spauzdinta Lietuvos griuvėsuose“**). Pats pasirinkimas antraštės ir Bielinio slapyvardžio buvo sužadintas specijalios J. Bielinio pažiūros į Baltąjį Erelį, kaipo Lietuvos, ne Lenkijos, valstybės ženklą, kurį tiktai lenkai iš lietuvių pasisavinę. Visą laikraštėlį surašė pats J. Bielinis, o rinko Bielino išmokytas Povilionis. Rinkta ir spausdinta apie dvi savaiti, ir išspausdinę, „redaktoriai ir leidėjai“ patys išplatino visus 300 egzem-

*) P. R u s e c k a s: „Knygnešys“, II, 142—143 p. (A. Paškevičiaus atsiminimai).

**) Tiek „Bibliogr.“, III, 3859 Nr., tiek pas ėmusį iš jos P. Rusecką (143 p.) antraštė paduota nevisiškai teisingai („giriose“).

pliorių. Išplatinę rengėsi leisti ir antrąjį numerį, bet abiem susirgus, laikraštis sustojo. Antrąjį numerį Bielinis išleido tik 1911 m. bet jau Mažojoj Lietuvoj, paskutinį, trečią, numerį — 1912 metais. Koks buvo pačios spaustuvės likimas, nėr žinios, tik galima spėti, kad ją Bielinis paskiau buvo užleidęs Lietuvių socijaldemokratų partijai, kuri išleidusi 1899 m. Bitėnuose 1 Nr. „Aido Lietuvos Darbininkų Givenimo", antrąjį numerį ruošėsi spausdinti Vilniuje slaptoj spaustuvėj, bet per kratą žandarams į rankas įkliuvo ir pats numeris ir visa spaustuvė. Kita nelegali spaustuvė atsirado tiktai 1905 metais.

Apie ėjusią 1897—1898 m. kažkur Lietuvoje hektografuotą „Rupužę", kurios pasirodę iki 8 numerių, žinoma vien tik iš „Ūkininko" 1902 m., 1 Nr. redakcijos atsakymo. 1900 m. Petrapilyj K. Būgos ir Paškanio organizuota slapta „Lietuvių Skaitymo Draugija" išleido du hektografuotu numeriu „Žiburio" balandžio ir gegužės mėn. Juos prirašė vienas K. Būga. Draugijėlei iširus, ir laikraštėlis sustojo ėjęs.

1902 m. „Ūkininkas" 1 Nr. paduoda trumpą informaciją apie „Žinias Žineles", hektografuotą laikraštėlį, kurio leidimo metų nepaduodama. Tai būta kaimo jaunimo laikraštėlio. Galop Seinuose 1903 m. klierikai leido „Jaunuomenės Draugą", bene A. Šmulkščio redaguojamą.

Kad ir nedaug ikišiol pavyko sulasinėti žinių apie įvairius laikraštėlius, ėjusius spaudos uždraudimo laikais Didžioje Lietuvoje, tačiau ir tie žinomi faktai rodo, kad laikraščio reikalingumas buvo apėmęs jau visą kraštą ir kad ėję Prūsuose spausdinti laikraščiai daug kuo nesugebėjo patenkinti vietos reikalavimų.

VII.

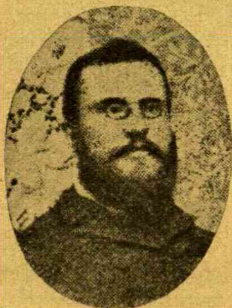
Kada, kieno galvoje ir kuriomis aplinkybėmis kilo pirmoji mintis leisti lietuviškas laikraštis, skiriamas Didžiajai Lietuvai, už jos sienų, atsirėmus turima dabar medžiaga, griežtai pasakyti negalima. Juo daugiau tuo klausimu įvairių atsiminimų ir medžiagos skelbiama, juo labiau pats atsakymas pasidaro sunkesnis; ypačiai, kada tą medžiagą daugiausia sudaro atsiminimai, rašomi praėjus kelioms dešimtims metų nuo aprašomų įvykių, kada kyla [illegible]ais ir noro asmeninius aprašančiojo nuopelnus iškelti. 1903 m. sąryšy su 20 metų „Aušros" sukaktuvėmis iškilusi „Vienybėj Lietuvininkų" polemika tarp J. Basanavičiaus, A. Vištaliaus ir M. Jankaus, to klausimo netik nepaaiškino, bet dar labiau supainiojo. Tik vienos išsilikusios „Aušros" archyvo nuotrupos, ne visos ikišiol paskelbtos, leido pažinti vieną-kitą autentišką dar priešaušrinį dokumentą. Iš tų dokumentų, iš vėlesnių atsiminimų paaiškėjo bent tas faktas, kad „Aušros" pasirodymas nebuvo vieno kurio asmens inicijatyva sužadintas, kad reikalas turėti bent kokį savo laikraštį buvo jau tiek subrendęs, jog vienu laiku ta pati mintis buvo kilusi įvairiose vietose. Kiek daugiau pažįstam laikraštį kuriant veikimą asmenų, tuo laiku gyvenusių už buv. Rusijos teritorijos sienų; bet beveik nieko nežinome apie

Didž. Lietuvoj gyvenančių veikėjų sumanymus, nors iš to dar negalima daryti išvados, kad ir čia apie tai negalvota: konspiratinės dėl spaudos uždraudimo, veikimo sąlygos veik neišsaugojo mums jokių autentiškų dokumentų, šios pusės veikėjų surašytų. Bet iš fakto, kad užsieninis laikraštis buvo skiriamas Didžiajai Lietuvai, kad pats jo platinimas be jos veikėjų paramos būtų buvęs negalimas, kad jau pirmąjį „Aušros" sąsiuvinį spausdinant turėta kiek medžiagos ir iš Didž. Lietuvos, iš anksto atsiųstos, kad galop jau pirmųjų metų „Aušra" savo bendradarbių tarpe turėjo žymų skaičių rašytojų, gyvenusių Didž. Lietuvoje ar Rusijoje, visa tai verčia daryti išvadą, kad jei pati iniciatyva ir ne iš Didž. Lietuvos išėjo, tai visgi ji turėjo būti gerai visose naujo sumanymo stadijose informuota.

6. J. Basanavičius.

Šiokie tokie vėlesniųjų „Aušros" kūrėjų ryšiai su Mažosios Lietuvos spauda pastebimi jau nuo 1880 metų, t. y. dar už trejų metų prieš „Aušros" pasirodymą. „Keleivio" vietoje nuo 1880 m. pradėjęs eiti „Naujasis Keleivis" jau pirmais savo pasirodymo metais spausdino dr. Basanavičiaus straipsnius, paskiau dar ir Jono Koncevičiaus. Ėjusi nuo 1877 m. pabaigos „Lietuviška Ceitunga" 1882 m. spausdina to paties Basanavičiaus, J. Šliūpo ir kun. S. Narkevičiaus darbus, nors pastarojo tiesioginių ryšių su laikraščiu neturėta, bet savo raštai siųsta dr. Basanavičiui, kuris jau pats talpino juos savo nuožiūra. Tačiau tų kelių Didž. Lietuvos lietuvių (jų dr. Basanavičius gyveno jau Bulgarijoj) raštai, negalėjo tiesiogiai sužadinti „Aušros", nes buvo rašomi vien Maž. Lietuvos lietuviams veikti, jiems tautiškai žadinti; jie buvo analoginiai jau kiek ankš- leisti čiau Maž. Lietuvoje prasidėjusiai dr. Ju[illegible] Sauerveino akcijai.

7. J. Šilūpas.

Kiek kitokį pobūdį turėjo dr. Basanavičiaus ir Jono Koncevičiaus rašiniai, nuo 1880 m. spausdinami Tilžėje 1879 m. pradėjusiuose eiti „Mitteilungen der Littauischen Litterarischen Gesellschaft". Šis grynai mokslo žurnalas, leidžiamas vokiečių, nykstančia Lietuvos praeities kultūra susidomėjusių, buvo tuo laiku vienintelis, kad ir vokiškas žurnalas, kurs talpino medžiagą ir lietuvių kalba ir kuriam platinti Lietuvoje ir Rusijoje rusų administracija didelių kliūčių nestatė. Taigi čia įdėti lietuviški straipsniai galėjo ir per sieną legaliai pereiti, ir tų straipsnių rašytojai

galėjo turėti vilties, kad jie bus ir Lietuvoje skaitomi. Bet tų skaitytojų tenai buvo labai maža, specjjaliai etnografiniais straipsniais tuo laiku dar maža kas tesidomėjosi; antra vertus ir specijalus žurnalo pobūdis neleido jame gyvais krašto reikalais atsiliepti. Tuo būdu pats bendradarbiavimas „Mitteilung'uose“ jau galėjo sužadinti mintį leisti ir specijalų Lietuvai skiriamą laikraštį, juo labiau, kad tikėtasi, jog naujas laikraštis, politiniu atžvilgiu Rusijai legalus, galėtų būti ir rusų administracijos per sieną praleidžiamas.

Iš tikrųjų, kaip tik tuo laiku, kada dr. Basanavičius pradėjo šiam žurnale bendradarbiauti, užtinkame ir pirmąsias žinias apie bandymus organizuoti lietuvišką laikraštį užsienyj. Deja, visos šios žinios yra jau kiek vėliau užfiksuotos, ir vienintelis jų šaltinis yra kiek vėlesni dr. Basanavičiaus atsiminimai. Jis būtent tvirtina, kad tik Bulgarijoj apsigyvenęs, jau 1881 m. pradėjęs rūpintis ten pat leisti lietuviams laikraštį ir kad tuo reikalu jau buvo jo susitarta su spaustuvininku Žeinovu, tik del nežinomų mums priežasčių nuo sumanymo atsisakė. 1882 m. jam kilsta nauja mintis leisti tokį pat laikraštį Belgrade, „Obilicev Vienac“ draugijos spaustuvėje. Tačiau serbai inteligentai, su kuriais tuo reikalu jam teko tartis, patys jį atkalbėjo, teisingai nurodę į tas nenugalimas sunkenybes, kurios susidarys gabenant laikraštį į Lietuvą per kelias valstybes ir neturint tiesioginių ryšių su Lietuva*). Tais pačiais metais jis jau mano leisti laikraštį Prahoje, bet ir nuo to sumanymo dėl tokių pat priežasčių atsisakė. Jei dr. Basanavičius šiuos savo prisiminimus užrašydamas viską gerai atsiminė ir nesupainiojo vėlesnių savo projektų su šitais, tai ir šiaip tenka padaryti išvados, kad tie sumanymai labiau buvo susiję su jo asmeniniais raštų projektais, bet ne su konkrečia mintim leisti laikraštį, nes pačios numatomos spausdinti vietos buvo kaip tik tos, kuriose tuo laiku gyveno pats dr. Basanavičius. Greičiausiai jo ieškota vietos, kur galima būtų buvę spausdinti jo knygutės, jo priežiūroj, bet ne laikraštis. Tą lyg patvirtina ir paties dr. Basanavičiaus, laiškas Jurgiui Mikšui, rašytas 1883 m. sausio mėn. pradžioj**), kuriame jis tarp kitko rašo: „aš pilnai pritariu myslej, jog rejke naują laiškelį pradėti išdavinėti. *Šyta myslis nog kelū dienū ir mano galvoj insisėdo* — o tai ženklas, jog ape viens kito myslis nežinant vieną ir tą pat sudumojam — jog turime tą myslę išpildyti“. Iš pabrauktų žodžių rodos turėtų būti aišku, kad mintis laikraštį leisti kilo jam ne prieš keleris metus, bet tik „nuo kelių dienų“, t. y. ar 1882 m. pabaigoje ar 1883 pradžioje.

8. J. Mikšas.

*) Plg. Vacl. Biržiška. Dr. Basanavičius — „Mūsų Žinynas“, 1927 m., 25 Nr.

**) „Mūsų Skardas“ 1926 m., 25 p.

Bet iš laiško, kurio autentiškumu abejoti netenka, gauname dokumentų įrodymą, kad jau ir Mažosios Lietuvos jaunųjų lietuvių veikėjų tarpe panašus sumanymas irgi buvo kilęs — tarp jų pirmiausia Jurgiui Mikšui, paskui vienam žymiausiųjų „Aušros" rėmėjų. Jei tikėtina paskesniais (M. Jankaus ir kitų) liudymais, tai nešiojosi tokią pat mintį ir Martynas Šernius, kuris, kad ir grynais biznio sumetimais, bijodamas nepasitenkinimo dvasiškai suvokietintų Maž. Lietuvos lietuvių atsisakė toliau savo „Lietuviškoj Ceitungoj" talpinti perdaug jau „lietuviškus" dr. Basanavičiaus ir kitų straipsnius, visgi nieko prieš neturėjo pamėginti tokius pat straipsnius spausdinti „žemaičiams" skiriamam laikraštyj, juo labiau, kad tai galėtų ir šiokio - tokio pelno duoti — bent „Lietuvininkai" jau beveik dvidešimts metų palaikė su Didž. Lietuva tamprius prekybinius ryšius, pristatydami jiems maldaknyges ir šiaip tikybinę literatūrą, kurios gaminimas ir pardavimas ne vieną jų materijališkai ant kojų buvo pastatęs.

9. A. Vištalius.

Gyvenęs tuo laikų Poznanės srityje politinis lietuvių emigrantas Andrius Vištalius, ir paties J. Basanavičiaus liudymu ir savo vėlesniais prisipažinimais irgi panašią mintį turėjęs, juo labiau, kad jam buvo susidarusių ir ryšių su spaustuvėmis — jau 1881—1882 m. Poznanėj J. I. Kraševskio lėšomis, jis buvo išspausdinęs lietuvišką Kraševskio „Vitolio raudos" vertimą Iš čia, matyti, tarp kitko ir buvo kilęs gandas, kad ir Kraševskis ragino leisti lietuvišką laikraštį. Galiausiai veiklus dr. Jurgis Sauerveinas, savita „baltoji varna" vokiečių tarpe, kuris priešingai valstybinei ir visuomeniniai vokiečių tradicijai, visą savo amžių paaukojo kovai už tautinį ir kultūrinį Vokietijoj gyvenančių mažųjų tautų atgimimą ir iš kitų labiausiai prisirišęs prie lietuvių ir daugiausia jų tarpe dirbęs, irgi buvo metęs vienam kitam Maž. Lietuvos veikėjui panašią mintį.

Tuo būdu, laikraščio klausimui visai Didž. Lietuvoje subrendus, pavykus nusistatyti dėl patogiausios laikraščiui leisti vietos — Mažosios Lietuvos, o tai laikraščiui platinti leido pasinaudoti jau turimais per knygnešius ryšiais su Didž. Lietuva, susižinojus savo tarpe inicijatoriams dr. Basanavičiui, Jurgiui Mikšui, A. Vištaliui, — galima buvo organizuoti ir pats laikraštis.

VIII.

Ką tik teko pažymėti, kad šios pusės lietuvių susižinojimų dėl „Aušros" sumanymo, dėl dokumentų trūkumo, tiesioginai įrodyti negalime. Tačiau pravartu čia priminti faktas, iksiol literatūroje berods neminėtas, kad visais metais anksčiau už „Aušrą", dar 1882 m. pradžioje, Maskvos lietuvių studentų tarpe

ne tik kilo mintis leisti lietuvišką laikraštį Vilniuje, bet net buvęs paduotas atitinkamas pareiškimas valdžiai, kurio tačiau išdavos buvusios tokios pat, kaip ir visų kitų pareiškimų lietuviškosios spaudos reikalais. Šias žinias paduoda laiške, rašytam 1882 m. kovo 11 d. tuo laiku dar studentas Jonas Šliūpas. Laiškas rašytas neįvardintam Kauno seminarijos klerikui, kuris buvo ar Marcijonas Jurgaitis ar Juozas Lideikis*).

Štai to laiško ištrauka: „Balandžio mėnesije bus paduotas nuo mūsų prašimas į glavnoje Upravlenije po delam pečati, kad *daleistu mums spausti gazetą „Mūsų amžius“* (gal dar ją ir kitaip pavadinsime). Išeis ta gazeta (žinoma jeigu ją daleis spausti) vieną kartą ant nedėlės, kaštuos pustrečio rublio. Vieta spudo (!) tikrai kad bus Vilnius. Kas bus jo redaktoriumi užtilėsiu, nes dorai dar nenusprendėmė. Betgi žinok, kad blogo neišrinksme; jeigu pats redaktorius ko nepadaris, tai mes už jį padarisme. Visgi redaktoriumi turės buti geras lietuvis, žinovas, akilas, žodžiu toks, kad visi juomi galėtu užsitikėti. Tiktai nežinau kaip mes su pinigais padarisme, kiek turėsme skaitytojų, kas ką gal žinoti; juk pašiolei, kaip nieks niekur nesvaitėjo apie gazetą, teip mažai kas apie ją ir rupinsis. Kaip tę nebutu, aš paprašisiu per tamstą visus pažįstamus, labjausei dabar kaip ant vaišiu velikiniū pargrįš namo, kad pasirupintu dasijautoti tarpe parakvijonu, kiek ant pirmo laiko kur rasis norintšiu išsirašidinti musu pirmąją gazetą; ir butu gerai kad kožnas geidaujantšiu pavardes, kur kas givena, pavietą ir teip toliau užrašitu; taipgi jei aš po to laiko gautšiau tą sarašą, tai ta žine paskubintu ir musu darbą... pradėti išleisti gazetą mažai kišenije teturint ir dar nežinant kiek atsiras ištroškusu skaititi, tai abejingas daiktas“. Kas buvo „Mųsų Amžiaus“ iniciatoriai galime atspėti iš kitų, 1882 m. vasario 24 d. ir kovo 11 d. tam pačiam adresatui J. Šliūpo laiškų, kuriuose jis smulkiai papasakojo aplinkybes ir kito lietuviško, tuo laiku Maskvoje kilusio, sumanymo įkurti „lietuvių pilologišką draugystę“, kurios inicijatorium buvo į Maskvą persikėlęs Petras Vileišis, o statuto projektą rašė Vileišis, Jonas Šliūpas ir Jonas Spudulis; projektą peržiūrinėjo prof. Fortunatov ir prie kūrimo buvo prisidėję prof. Korš, Miller, Baudouin de Courtenay, Grot, Buslajev, Jagič. Jei šiems mokslininkams, nesusijęs su grynais mokslo reikalais lietuviškojo laikraščio klausimas, ir galėjęs būti labiau svetimas, tai tasai veiklių jaunų lietuvių trejetukas neabejotinai visas ir tam sumanyme dalyvavo, o inicijatyva ir čia, greičiausiai, buvo išėjusi iš pripažinto maskviečių ir petrapiliečių studentų vado, Petro Vileišio. Kadangi šis tuo laiku buvo griežtai nusistatęs lietuviškam darbe laikytis pilno legalumo formų, tai ir visai galimas daiktas, kad tuo reikalu ir nebuvo visiškai sužinota nei su Basanavičium, nei aplamai su užsieniais, kurie, be to, šiam sumanymui vykinti nedaug ką tegalėjo padėti. Tai galime išvesti kad ir iš to kelio, kuriuo ruoštasi išaiškinti ir

*) Laiškas, iš kun. A. Dambrauskio archyvo, Vyt. D. Univ. Bibl. rankraščių skyriuje. Ikišiol nebuvo spausdintas.

paties laikraščio leidimo galimumai. Kaip matėm, maskviečiai tuojau susižinojo su Kauno seminarija ir per klierikus, išvažuojančius į atostogas, tikėjosi ir pačią žinią apie laikraštį visam krašte praplėsti ir kartu surinkti davinių apie būsimuosius laikraščio prenumeratorius. Užsieniečiai lietuviai visus savo samprotavimus rėmė grynai teoriškais apskaičiavimais ir sumetimais, nė nebandę ištirti tikros dirvos laikraščiui plėstis Lietuvoje.

Jau patys laikraščio vardo pasirinkimo keliai nurodo kiek į kitokį uždavinį. „Mūsų Amžius" savo vardu lyg rodė, kad norima atsiliepti į pačius gyvuosius dienos reikalus. Užsieniniam laikraščiui Vištalius siūlė vardus „Švitūnė", „Švitūnas", „Saulėtekis", „Žinyčia", „Žiburis", „Žiburėlis". Basanavičius siūlė „Lietuvą". Galop sustota prie „Aušros", gal prisiminus anąją maskviečių studentų „Aušrą", o gal manant laikraštį būsiant lietuviško judėjimo aušrą Bet ir visi kiti laikraščiui siūlomi vardai reiškė maždaug tą pat. Tuo būdu ir vardu laikraštis turėjo būti žadintojas, ne vien dienos reikalų atspindis.

Tas pats buvo ir su ieškojimu materijalinio pamato laikraščiui. Maskviečiai stengėsi iš karto susirišti su kraštu ir tenai, patys neturėdami lėšų, ieškoti materijalinių galimumų. O Basanavičius, kaip matyt iš anksčiau minėto laiško Jurgiui Mikšui, pasiėmęs į rankas pieštuką, už tūkstančių kilometrų nuo Lietuvos, iš karto visus sunkumus teoriškai išsprendė: „Spausdinant sykį ant mėnesio reikėtų išdavinėti formate in 8⁰ majori... ne daugiau kaip 500-priekė knygelės 10—15 pfen., todel prenumerata ant metu 1,80 Mar. su persiuntimu. Jei pirmą numerį išparduota bus 100 egz. turėsim pelno 15 M. ir tai gana. Toliau minusu rasi ir nebus. Jei ir nepasisektu toliau, bet 2—3 knįgutes tik galime išleisti. ...Aš ant pirmos knįgutės duodu 10 M. — prikalbik Dr. Sauerveiną — aš nurašisiu šendie in „Lietuvį" (Vištalių). Keturiese susidėję išleisim pirmą knigutę... Sumetę kokį 100 m. galėsime jau ką pradėt. Aš turiu da kelis artikulus parengęs... pirmoj knygutej galima bus spausdit dalį „Pilū", žinoma nog pradžios!... Inžengimo artikulą ir mūsų laiškelį aš parašisiu — kiek išmanant karštai... tu vėl apsiimti turi ant savęs redakcijos atsakimą. Išmintingai vesdami ir ant zokonų pamato stovėdami neturim nieko bijotis"

Keliais žodžiais išrišti visi tiek leidimo, tiek redagavimo klausimai! Iš tų žodžių pasidaro aišku, kad „Aušros" sumanytojų turėta tik labai migloto nusimanymo, kaip laikraštis tvarkomas, koki galimumai jam atsiveria, kokio pasisekimo jis gali laukti. Tačiau tenka konstatuoti ir tai, kad vargu ar būtų jie tuo laiku pradėję leisti „Aušrą", jei tikrai būtų numanę, kokių sunkenybių ji sutiks toliau ir kaip nevienodai ji bus lietuviškai susipratusios visuomenės sutikta. Galbūt toks fantastiškas kelias statyti laikraštį ant smėlio faktinai su keliomis dešimtimis markių laikraščio kasoj, nenumatant jokių tolimesnių pastovių pajamų nei tikrų kelių pačiam laikraščiui platinti, atsargoje teturint vos vieną straipsnį, ir buvo geriausias darbui pradėti: bent tolimesnė visuomeninio lietuvių gyvenimo praktika parodė, kad tais atve-

jais, kada tą ar kitą viešojo darbo sumanymą per daug giliai studijuodavo, kada stengdavosi iš anksto numatyti visas galimas kliūtis ir jas iš anksto pašalinti, dažniausiai iš paties sumanymo nieko neišeidavo. Šį gi kartą, nepaisant, kad paskesnės „Aušros" leidimo sąlygos ir sugriovė visus skubotai paruoštus planus ir iškėlė tokių sunkumų, apie kuriuos pradžioje nebuvo manyta, darbas buvo visgi pradėtas, ir, jau darbui vystantis, teko galvoti, kaip pašalinti naujai susidarančios kliūtys.

IX.

Pirmasis „Aušros" numeris, pažymėtas 1883 m. kovo mėnesiu pasirodė tik balandžio mėnesį. Iki rugsėjo mėn. leista reguliariai po knygutę per mėnesį, iš viso 7 numeriai. Bet tolesnis numeris jau keliems mėnesiams susitrukdė ir išėjo trigubas, pažymėtas Nr. 8, 9 ir 10; taigi tais metais pasirodė viso labo tik aštuoni numeriai. 1884 metais, kada „Aušra", ėjo jau ne be devynis mėnesius, kaip 1883 m., bet dvylika, atskirų numerių pasirodė dar mažiau, tik septyni, jų sujungti 1—3, 5—6, 7—8, ir 10—11; 1885 m. viso labo aštuoni numeriai, sujungti 2—3, 4—5, 7—8 ir 10—11; tiktai paskutiniais „Aušros" gyvavimo metais, kada jos likimas jau buvęs nulemtas, visi tais metais išėję šeši numeriai ėjo tvarkingai. Tuo būdu vietoje 40 „Aušros" knygučių pasirodė per pusketverių m. vos tik 29 knygutės. Tas leidimo nepunktualumas, kelių numerių jungimas į vieną knygutę, jau pats savaime rodo, su kokiais sunkumais teko „Aušrai" kariauti.

10. M. Jankus.

Svarbiausia sunkenybė buvo grynai redakcinio pobūdžio. Kol vienas dr. Basanavičius veik visą „Aušrą" savo straipsniais prirašydavo, tol redagavimas retai einančio laikraščio iš tolo, iš kitos valstybės, dar buvo įmanomas. Bet toks laikraštis iš tikro nebuvo laikraštis. „Aušrai" pradėjus plėstis Lietuvoje ir Rusijoje, pradėjo plaukti straipsnių ir iš ten, reikėjo jie taisyti, peržiūrėti; vietoj prie „Aušros" gyvenę J. Mikšas ir M. Jankus to darbo atlikti negalėjo. Siuntinėjimas dr. Basanavičiui žymiai medžiagą suvėlindavo, aktualesnė nustodavo reikšmės; o ir palaikymas glaudaus kontakto su skaitytojais negalėjęs būti paliktas paties redaktoriaus neprižiūrimas. Galop, matyt, ir pačiam dr. Basanavičiui pritrūko energijos viską pačiam atlikti, ypačiai nuo to laiko, kai „Aušra" iš vieno dr. Basanavičiaus darbo virto plačiu Lietuvos visuomenės darbu. Dr. Basanavičius, išleidęs pirmąjį „Aušros" numerį savo vardu, o sekančius tris numerius suredagavęs, bet atsakominguoju redaktorium pastatęs Jurgį Mikšą, turėjo „Aušrą" pertvarkyti, ypačiai Jurgiui Mikšui pabėgus į Žemaičius pas Davainį-Silvestraitį, ne dėl kokių politinių priežas-

čių, kaip įprasta Mikšo pabėgimas aiškinti, bet grynai dėl asmeninių. Priruošęs penktąjį ir iš dalies šeštąjį numerį, dr. Basanavičius formaliai redakciją pavedė Martynui Jankui, kuris nesugebėdamas apsidirbti, kreipėsi į neseniai pabėgusį į Genevą Joną Šliūpą. Šis atkeliavęs neva padėti Basanavičiui ir Jankui, jau nuo 5 Nr. pasirašo „Aušros" redaktorium, o nuo 7 Nr. paėmė ir faktinąjį „Aušros" redagavimą. Tuo pačiu laiku ir pats spausdinimas buvęs perkeltas iš Ragainės, kur Albano ir Kibelkos spaustuvėj buvo išspausdinti pirmieji penki numerai, į Otto v. Mauderodės spaustuvę Tilžėje.

J. Šliūpas redagavo „A." iki 1884 m. balandžio m. pradžios, kada, prūsų policijos vejamas, turėjo bėgti, iš pradžių atgal į Lietuvą, o paskui į Ameriką. Tačiau jo, kaipo redaktoriaus, parašu pasirodė 1884 m. 1—6 Nr., paskutiniai tuo laiku, kai jo Maž. Lietuvoje jau nebebuvo. Prieš išvažiuodamas jis atsikvietė iš Žemaičių J. Mikšą ir laikraštį perdavė jam ir Martynui Jankui, kuris iki 1885 metų 8 Nr. pasirašo atsakomuoju redaktorium, o iš tikro redagavo J. Mikšas; tik pirmuosius 1884 m. porą numerių padėjo sudaryti dr. Basanavičius. Nuo 1885 m. 9/10 Nr. J. Mikšas perkelia „Aušrą" į savo naujai įkūrtą spaustuvę Tilžėje ir jau pats pasirašo ir atsakuomuoju redaktorium. Paskutinius 1886 m. 5—6 Nr. faktinai redagavo Juozas Andziulaitis*).

11. O. von Mauderode.

„Aušros" spausdinta nuo pat pradžios 1000 egz., kurie buvo platinami ir paštu, uždarytuose vokuose, ir per knygnešius ir šiaip kitais būdais. Kurį laiką net vienas kitas Didž. Lietuvoje gyvenąs asmuo (pvz. M. Davainis Silvestraitis) rinko ir prenumeratą, apsiimdamas tvarkingai pristatyti laikraštį. Tačiau del sunkenybių laikraštį nelegaliai gabenant antroj „A." gyvavimo pusėj prenumeratorių skaičius žymiai sumažėjo: 1883 m. buvo jų 64 Didž. Lietuvoj ir 5 Mažojoj, 1884 m. apie 300—400, 1885 m. 250, 1886 m. 175. Bet tie skaičiai mažai ką tesako apie „A." prasiplatinimą. Daugelis numerių ėjo per rankas iš vieno skaitytojo į kitą, dar daugiau buvo knygnešių parduodama. Nors „Aušra" paskui daug kas ir nepatenkintas buvo, visgi tuo laiku nebuvo Lietuvoje ar Rusijoje tokio inteligento lietuvio, kuris nebūtų skaitęs „Aušros" maždaug reguliariai. Taigi tikslas, „Aušros" iš pradžių pasistatytas, bent tuo atžvilgiu buvo pasiektas.

Apie „Aušros" įtaką galime spręsti ir iš nuolatinio jos bendradarbių daugėjimo. 1883 m. 1-me Nr. buvo išspausdinti raštai gyvenusių užsienyj dr. Basanavičiaus, A. Vištaliaus ir Jur-

---

*) Faktinąją „Aušros" istoriją, vien spausdintąja medžiaga atsirėmęs, buvo atpasakojęs „Vadove" 1914 m. 68 Nr. dr. J. Totoraitis.

6 gio Mikšo, A. Baranausko eilės, ne jo paties „Aušrai“ siųstos,
6 o iš Rusijos teritorijos — S. Baltramaičio iš Petrapilio ir Jono

N. 1.

AUSZRA,

Laikrasztis, iszleidziamas

per

Dra. Bassanawicziu.

„Auszra“ iszeina Ragainej 20. kozno menesio formate knygutes arkuszines in 8, turinczios 16 laksztu.
Preke: ant metu arba 12 N. 2 Mk = 1 rub.,
ant 1/2 metu arba 6 N. 1 Mk. = 50 kap.
ant 1/4 metu arba 3 N. 50 Pf. = 25 kap.

Apgarsinimai. spaustuwej „Auszros“ priimami. kasztuoja uz kozna pusiau dalita eilute po 20 Pf. = 10 kap.

Apsisteliuoti galima „Auszra“ prie wisu wok. ciec. pustu nuo 10. majaus szio m.

Ragainej, Kowinis 1883.
Del redakcijos atsiliepia J. Mikszas Ragainej.
Spaustuwe Albano & Kibelkos.

12. „Aušros“ 1883 m. Nr. 1.

Šliūpo. 2 Nr. prisideda dr. Jurgis Sauerveinas, Antanas Jurgelaitis iš Amerikos, Juozas Miliauskas iš Rygos, S. Raila ir M.

Davainis - Silvestraitis, kuris vienas iš visų „Aušros“ bendradarbių nuolatos duodavo tikrai laikraštinę, informacinę medžiagą. Čia pat buvo išspausdintas Prano Lipšto straipsnis, irgi jau pirmiau buvęs Basanavičiaus rankose. Nr. 3 Basanavičius atkartoja jau seniau „Lietuviškoj Ceitungoj“ pradėtą spausdinti S. Norkaus „Margyrio“ vertimą; naujai prisideda L. Malinauckaitė, paskesnioji Šliūpienė. 4 Nr. — Augustinas Baranauskis pasirašęs, be to, ne slapyvardžiu, bet pilnu vardu ir pavarde, ir V. Vaičaitis. 5 Nr. Jonas Rimkevičius ir Ks. Sakalauckas. 6 Nr. vienintelis latvis, dirbęs spaudos draudimo laikais ir lietuvių literatūroj, Andrius Dihrikis; 7 Nr. kun. Aleksandras Burba ir J. Koncevičius. Galiausiai paskutiniame, trilypiame tų metų numeryj sutinkame dar raštus M. Slančausko, A. Sketerio, Petro Armino, berods Jono Jablonskio, J. Spudulio. Nors ne visų „Aušros“ raštų autoriai yra mums dabar žinomi, tačiau visgi pirmų metų „Aušros“ bendradarbių tarpe sutinkame bent 28 pavardes. 1884 m. bendradarbių buvo jau apie 43, kurių irgi kelių pavardžių nežinome. Naujai prisidėjo Myk. Akelaitis iš Paryžiaus, Juozas Andziulaitis, Liudvikas Beržanskis, Ant. Bliūdžius, S. Dagilis, Aleks. Dambrauskas, Aleks. Fromas, Silv. Gimžauckas, Ant. Kriščiukaitis, St. Didžiulis iš Griežionėlių, Pranas Mašiotas, Stan. Matulaitis, Antanas Ratkus, Stasys Šliūpas, Petras Vileišis, Elena Zeronyčia, T. Žičkauskas, kun. P. Tamašauskas ir bent du neišaiškinti. Visų naujų bendradarbių buvo apie dvidešimt. 1885 m. iš 51 bendradarbio naujai pradėjo rašyti: J. Adomaitis, Vilius Bruožis (Bruažis), K. Bukavietis - Bukaveckas, Vincas Kudirka, Jonas Mačys, J. Mačiulis - Maciulevičius, Myk. Miežinis, Andrius Motuza, J. Senkus, Smilgius, J. Užupis, K. Voska, J. Kymantas, Pr. Budrikas, su neišaiškintais viso labo apie dvidešimt. Tiktai 1886 m. ir bendras bendradarbių skaičius sumažėjo iki 34—35 ir naujų mažiau atsirado: M. J. Andriukaitis iš Amerikos, Juozas Bagdonas, M. Katkus (irgi ne slapyvardžiu, bet savo pavarde pasirašęs), Kr. Kruopaitis iš M. Lietuvos, V. Kučius iš ten pat, Pr. Milčiauskas, J. Radziukynas, J. Sembritzkis iš Klapėdos, tarp „A.“ bendradarbių vienintelis lenkas kad ir apvokietintas; Laurynas Sketeris, ūkininkas; su dviem neišaiškintais (jų tarpe berods buvusi ir St. Paškevičienė), viso labo vienuolika. Taigi bendras ketverių metų „Aušros“ bendradarbių skaičius siekdavo 80 žmonių. Vis tai buvo žmonės ir gan įvairios socijalinės būklės ir dar daugiau įvairių, kad ir nevisados nusistojusių, socijalinių pažiūrų. Pasauliniai inteligentai ir pusinteligenčiai, kunigai, dvarininkai, ūkininkai; ortodoksiniai katalikai, įvairių atspalvių tautininkai, liberalai ar net ir socijalistai, tikintieji ir bedieviai. Tokią margą bendradarbių sudėtį vienam darbe galėjo sutelkti tik tai, kad laikraštis buvo pirmas ir iki 1885 m. vienintelis lietuvių laikraštis. Bet ilgai visiems išlaikyti vienodos bendros linijos nebuvo galima kad ir dėlto, jog patys bendradarbiai tos vienos linijos neturėjo; o J. Šliūpui pradėjus redaguoti, net ir redakcija nedarė pastangų tokią objektingą liniją išlaikyti. Pradėjo rastis nepatenkintų, kurie ir pačioj „Aušroj“ ir labiausiai tarpusavio

susirašinėjimuose tą savo nepasitenkinimą pabrėždavo. Tie kivirčai, kurie ilgainiui vis didėjo, užtenkamai nušviesti paskesnėj „Aušros" literatūroj. Buvo ir grynai asmens ambicijos įžeidimo ir tam tikrų varžybų tarp bendradarbių ir redaktorių. Tiems vidaus kivirčiams apibūdinti užteks kad ir dvejeto ištraukų iš to laiko laiškų. Štai 1884 m. kovo 17 d. J. Šliūpas, jau gavęs Prūsų policijos įsakymą iš Maž. Lietuvos išsikraustyti, šiaip rašo kun. J. Lideikiui, kuris tiek savo, tiek A. Dambrauskio vardu pareiškė jam nepasitenkinimo „Aušros" kryptimi*): „Tamsta visai teisingai pasznekėjai, kad Auszra maža ką tepadarė dėl Lietuvos; gali nevienas isz musu broliu tariasi, kad asz to nematau. Bet ir matidamas tai vis labai gerai, ką asz galėjau padariti, kad į rėdistę daugibė įsiuncziama szlamsztu, kurių pasinaudoti nėkaip nėra galima, o geresniu rasztu patuolaik mažai tebuvo... Nėsant geru rasztininku juk sunku ira ir rėditi visai laikrasztį... Jaugi tarp senuju *p. Basanius ira labai darbsztus v ras, bet gailu, kad jis be galo vienpusuoja ir vieną pradžią szaukia apie nikimą kalbos; prieg tam smarkiai neapkenczia lenku*... Man ne tiek lietuviszka kalba rupi, kiek įgaivinimas lietuviszkos kulturos.. Taigi jeigu asz isz kulturiszkosios pusės žiuriu į darbus lietuvių, tai Tamstai bus gana aiszku, kiek asz werczios pernykszcziai Auszrai priduodu. *Jį dėl apszvietimo žmoniu labai labai mažai tepadarė. Pernai Auszra sapnojo ir graibė aplink*, norėdama pamatiti, ar dar ira sziokie - tokie lietuviai, ar ira lietuvistė tebėgivuojanti; matidama gi lietuvistę asant labai sužuvus, Auszra norėjo bent tėviniszką jausmą atgauti... norint savotiszku budu..." — šiaip atsiliepė naujasis „Aušros" redaktorius apie senojo redaktoriaus darbą.

O štai vienas atsiliepimų jo korespondento, kun. Juozo Lideikio, kuris jam buvo persiuntęs aštrią kun. A. Dambrauskio „Aušros" kritiką (J. Šliūpo pavadintą „paszkwiliu, iszjuokimu žmogaus, kuris dirba dėl tėvynės gero"). Šis atsiliepimas įdėtas į vieną laišką, rašytą kun. Dambrauskiui**): „...Kad jau pradėjai Auszrininkus engti, tai ir dar jëms uždrožk... Skaitau tenai (Aušroj) apie dvi paczas Peczulo; o këk žinau jis tiktai szį metą tepamislijo ženytis... Ak tai isz tikro *auszrininkai yra neplautburniai*, o jog to lëtuvos lenkiszams ir tereiki, kad netiktai ant auszrininku bet ir ant visu myletoju lëtuvos drebti purvais. *Auszrininkai tepa visus lëtuvius...* tiktai publicznas gyvenimas tegali kritikai papulti; o ko žmones nemato, tai prësz Dėvą tik atsakys; taigi isz tos puses žiurint auszrininkai yra *bobaburniai — lëžuvininkai... gal but ne visi auszros skaitytojai be sarmatos — gal dar yra ir sarmatlyvu...*". Bet kitame laiške jis visgi ir tokią nuomonę pareiškia: „tegul Auszrininkai bus ir netikėlei — galima su jais apë tikėjimą ir nesznekėti, bet tiktai apë labą

*) Laiškas nebuvo spausdintas; iš prof. A. Dambrauskio archyvo, V. D. Univer. rankr. skyriuje.

**) Laiškas be datos, matyt 1884 m. rašytas; V. D. Univ. Bibliotekoj. Ištraukos išspauzdintos „Žiničioj" 1900 m.

lëtuviu; ar gi Baran(auskas) paliko luteriu, jei su lutereis turi pažintis — tu tai suprasi — bet yra žmonių kurë nenori to suprasti..“

X.

Iš tų kelių trumpų ištraukų iš to laiko korespondencijos jau vaizdžiai matyti tie prieštaravimai, kuriuos sužadindavo „Aušra“. Ilgesnis bendradarbiavimas pasidarė nebegalimas, bent toj plotmėj, kokioj jį „Aušra“ buvo užsibrėžusi. Aiškiai visuomenėj paaiškėjęs skilimas turėjo sužadinti ir pastángas veikti visuomenę jau įvairiomis kryptimis, savarankiškai. „Aušra“, kad ir nenorėdama, padėjo tai diferencijacijai susikaupti, susiburti atskiromis grupėmis. Tačiau naujiems laikraščiams pasirodyti reikėjo ir atitinkamos organizacijos, lėšų, nustatyti keliai laikraščiui platinti. Taigi darbas ne visose grupėse galėjo vienu laiku įvykti, juoba kad ir materijalinis šių grupių pajėgumas buvo nevienodas.

Tiesa, M. Jankus, tik „Aušrai“ sustojus, manė pats ją atgaivinti savo leidžiamu nuo 1886 m. spalių mėn. 9 d. iki 1887 m. rugpjūčio m. 20 d. „Garsu“, spausdintu Tilžėje, Vejerio spaustuvėje. Bet pats mažąmokslis, mažai nusimanydamas tais klausimais, kuriais gyveno Lietuva, jis nesugebėjo tinkamai laikraščio pastatyti ir patraukti prie jo nors siaurų bendradarbių simpatijų. Be to, ir pats skilimas jau buvo perdaug gilus, kad senos platformos atgarsis galėtų ką patraukti. Ir laikraštis, kad ir turėjęs kiek atsitiktinių bendradarbių, kurie „Aušros“ laikų papratimu siuntė savo straipsnius į Prūsus (Kr. Verbūnaitis ir Grinius iš Paryžiaus, A. Kriščiukaitis, J. Miliauskas, S. Gimžauckas, net J. Basanavičius ir kit.), bet gyvavo tiktai tol, kol atsirado Didž. Lietuvos pajėgomis sukurta „Szviesa“. J. Basanavičiaus sumanymas atgaivinti „Aušrą“ (tai pranešė paskutiniam savo numery „Garsas“) irgi neturėjo visai duomenų išsilaikyti ir buvo atmestas. Galiausiai, J. Šliūpo Amerikoj (New Yorke) nuo 1885 m. liepos 2 d. pradėtas leisti „Lietuviszkasis Balsas“, kad ir sutraukęs kiek bendradarbių iš Didž. Lietuvos ir iš pradžių per Maž. Lietuvą palyginti gana gausiai Lietuvoje skleidžiamas, negalėjo savųjų laikraščių atstoti, nes žymiausią savo skilčių dalį pavesdavo gryniems Amerikos lietuvių reikalams, Europos lietuviams neaktualiems; be to, ir kairė jo tendencija tegalėjo į save patraukti tik mažą Europos lietuvių inteligentų dalį.

Pirmuoju laikraščiu, kuris „Aušros“ griuvėsiuose užėmė vieną jos apleistų pozicijų, buvo „Szviesa“*). Formalus jos atsiradimas dabar yra šiaip nušviečiamas. „Aušrai“ sustojus eiti, Maskvos studentai lietuviai delegavo į Mažąją Lietuvą A. Kriščiukaitį pasiteirauti dėl tolimesnių planų. Ten jis tarp kitko susiėjo su spaustuvininku Ernestu Vejeriu, vienu iš Vejerio

---

*) „Šviesos“ istorijos ž. J. Tumo „Šviesa“ ir Šviesininkai — Vaižganto Raštai XII t., 1929 m., 150—162 p.

ir Arnoldto spaustuvės savininkų, kuriam, galbūt dėl to pasikalbėjimo, kilo mintis pačiam lietuvišką laikraštį leisti. Neabejotinai čia paveikė ir noras pasipelnyti, Jankaus „Garsui“ sustojus spaustuvei gauti nuolatinio darbo (panašiomis aplinkybėmis paskui atsirado Mauderodės leidžiama „Apžvalga“); pelno tikėtasi, nes lietuviškų knygučių spausdinimas ir platinimas jau seniai vokiečių spaustuvininkams apsimokėdavo.

Nro. 1. **Tilžėje, rugpiutis 1887.** **1. metas.**

SZVIESA.

Laikrasztis Žemaicziu ir Lietuvos mylētoju iszleidžiamas.

Rēdytas ir iszdûtas Ernesto Veyerio Tilžēje.

„Szviesa“ iszeina Tilžēje kas mēnesį pavyzdyje knįgutēs 32-48 pusiu. Prekia be prisiuntimo 3 rbl. = 6 mk. ant metu. Atskiras numeris 25 kp. = 50 pf. — **Apgarsinimai** „Szviesos“ redystēje priimami, kasztûja už kožną pusiau dalytą eilutę 10 kp. = 20 pf.. — Norintiejie „Szviesą“ uždengtose gromatose per rubežių prisiųstą gauti, tesikreipia prie rēdystēs.

Įžanga.

Dēl veikesnio apszvietimo žmoniu reikalingiausiu ir naudingiausiu yra gerai taisytas laikrasztis. Buvo jau pas mus garsingas laikrasztis „Auszra“, vienok ans

13. „Šviesos“ 1887 m. nr. 1.

Maskviečių tarpininkas greičiausiai pasitenkino vien tik atitinkama iniciatyva — patys bepinigiai studentai negalėjo rizikuoti imtis atsakomingo darbo ir pasižadėjo tik savo raštais laikraštį remti. Knygnešiui Damininkui Mikliui tarpininkaujant, Vejeris, nuvažiavęs į Lietuvą, susijo su Serafinu Kušeliausku ir kun. Antanu Vytartu. Jų pirmasis, gan pasiturįs žmogus, „Šviesos“ leidimą rėmė pinigais, įtaisęs vadinamąjį „Amžiną Lauryno banką“ tikybinėms knygutėms leisti, ir pinigus sudėjo į Vejerio rankas. Kad tie pinigai paskui pas Vejerį ir žlugo, tačiau iš pradžių kaip tik laidavo „Šviesos“ leidimą. Kun. A. Vytartas apsiėmė laikraštį redaguoti.

Pirmasis „Šviesos“ numeris buvo pažymėtas 1887 metų rugpjūčio mėn.; tais metais pasirodė iš viso penki numeriai keturiose knygutėse (3—4 N. N. sujungti); 1888 m. išspausdinta

aštuoni numeriai, bet irgi keturiose knygutėse (sujungti 1—2, 4—5 ir 6—8 NN.); paskutinis numeris — už jaunį, liepos m. ir rugpjūtį. Tuo būdu „Šviesa" vienerius metus tėjo. Be to, prie pirmųjų trejų 1888 metų knygučių buvo dar pridėtas „Šviesos priedas", skiriamas dėl „apšviestesniųjų Lietuvių" ir maskviečių faktinai redaguojamas. 1890 m. pamėgino „Šviesą" atgaivinti atvažiavęs iš Maskvos Jonas Kriaučiūnas — iš viso išleido aštuonis numerius (irgi iki rugpjūčio mėn.), iki 6 N. spausdindamas ją to paties Vejerio spaustuvėje, o 7—8 N. pas Šenkę, nusipirkusį subankrutavusio Vejerio įmonę. Tačiau faktinai šioji 1890 m. „Šviesa" tiktai vardu buvo anosios 1887—1888 metų „Šviesos" tradicijų paveldėtoja, nes dabar joje dirbo beveik vienas pats Kriaučiūnas, atsitiktinai pagaudamas vieną kitą į Prūsus patenkantį straipsnį; ir ji sustojo ne tiek dėl lėšų trūkumo, kiek dėl to, kad daugumas to laiko rašytojų jau susiskaidė tarp „Apžvalgos", „Varpo" ir „Ūkininko".

„Šviesą" įkūrė dešinysis aušrininkų sparnas, reikalavęs nušvietimo visų Lietuvos įvykių linkme, atitinkančia katalikybės reikalavimus. E. Vejeris (iš tikro gal A Vytartas) redakciniam 1 N. „Šviesos" straipsnyje šiaip tatai paaiškino: „Buvo jau pas mus garsingas laikrasztis „Auszra", vienok ans neturėjo krikszczioniszkos dvasės, prieszingai katalikiszkam tikėjimui ir erzinantis svietiszka vyresnybę, ne tik nedarosi nenaudingu (sic!) reikalams apszvietimo, bet dar sėdamas tarp gyventojų nesutikimus, didina tamsumą, per tai ne ilgai trukus pragaiszo... (Szviesoj gi) talpinsis reikalingos laimei žmonių žines ir dalykai... talpinsime visą tą, kas tik gal būti naudingu laimei kūno su iszganymu duszes..." Nors iš tų „Aušrai" metamų kaltinimų teisingas tebuvęs vienas, kad ji ištikrųjų „išganymu dušės" nesirūpino, bet iš tikro „Šviesai" atsirasti labiausiai paveikė jaunųjų lietuvių kunigų noras turėti savo rankose laikraštį, per kurį jie galėtų veikti ir plačią visuomenę ir lietuvių inteligentus. Apsaugoti nuo negeistinų jiems pasaulininkų inteligentų išsišokimų galimumu tikrinti duodamą į „Šviesą" medžiagą, „Šviesos" vedėjai ne tik nesipriešino ir pasaulininkams bendradarbiauti, bet ir patys juos kvietė, galbūt ir dėlto, kad ir savųjų rašto pajėgų tuo tarpu ne perdaugiausia teturėjo. Maksviečiai studentai, kurių daline inicijatyva ir pats laikraštis atsirado, ne tik to bendradarbiavimo nesikratė, bet, susirūpinę bet kokio laikraščio gyvavimu, siuntė jam nemaža medžiagos ir net, kaip matėm, kurį laiką turėjo jame ir atskirą savo skyrių. Bet aplamai „Šviesos" bendradarbių būrys buvo daug kuklesnis negu „Aušros". Tiesa keli bendradarbiai, prisidengę slapyvardžiais liko ikšiol neišaiškinti, bet greičiausia tai buvo daugiausia tie patys, žinomi kitais savo slapyvardžiais. Žinom šiuos „Šviesos" bendradarbius: A. Vytartą, S. Kušeliauską, J. Mačiulį, A. Baranauską, P. Leoną, K. Verbūnaitį, A. Kriščiukaitį, V. Mačį, Linką, Pr. Mašiotą, Bukavietį, S. Matulaitį, P. Urbonavičių, M. Lozoraitį, K. Sakalaucką, J. Jablonskį, M. Davainį Silvestraitį, J. Senkų, Petrą Matulaitį, Danielių Jankūną, A. Grinevičių, Joną Kriaučiūną, E. Volterį, Jurgį

Šimaitį; taigi viso dvidešimt keturi, pridėjus dar pora neišaiškintų — dvidešimt šeši; be jų, 1890 m. randame dar J. Staugaitį, Al. Burbą, S. Gimžauską, M. Slančauską, S. Norkų, Peliksą Galminą, A. Dambrauską, L. Vaineikį (?), Aug. Baranauską, J. Mačį (?). Būtų dar dešimt, jei būtumėn tikri, kad visi jų raštai buvo siunčiami „Šviesai", o ne Kriaučiūnui, kuris galėjęs be autorių žinios sunaudoti į jo rankas patekusius rankraščius ir savo nuožiūra. Bet kaip tenai bebūtų, paėmę ir didžiausią bendradarbių skaičių, visgi dar neturėsime nė pusės „Aušros" bendradarbių. Jeigu dabar prisiminsime, kad iš 80 „Aušros" nuolatinių ar atsitiktinų bendradarbių vos tik 16 bendradarbiavo ir „Šviesoj", tai galime išvesti proporcingą „Šviesos" ir „Aušros" įtakų santykį tarp buvusių „aušrininkų" arba veikliosios lietuvių šviesuomenės tarpe. Tačiau „Šviesos" įtaka liaudyje neabejotinai žymiai pranešė „Aušros" įtaką, nors spausdinta jos tiek pat, 1000 egz.: „Šviesa" buvo labiau prieinama, nekvaršino mažamokslių galvų nesuprantamais ir neįdomiais jiems straipsniais apie lietuvių kilmę ir pan., galiausiai, aiškiai orijentavosi į neabejotinai katalikišką lietuvių liaudies daugumą. (B. d.)

LIETUVOS BIBLIOGRAFIJA
BIBLIOGRAPHIE DE LA LITHUANIE

I. KNYGOS — LIVRES

gautos Lietuvos Bibliografijos Institute 1932 m. III. 1. — IV. 30.

A. NEPRIKLAUSOMOJI LIETUVA

O. BENDRO TURINIO VEIKALAI — GÉNÉRALITÉS

01. Bibliografija — Bibliographie

Księgarnia „Stella" w Kownie. Katalog dzieł posiadanych na składzie. Luty 1932 r. [Kaunas, rotat., virš. spaust. 1932]. 30 p. 32×20,5. (100 g.) 400 egz. Aprašyta iš viršelio. (017.4/1932.160 * Lenkų kalba *
[RUŽANCOVAS, A.]

Bibliografijos Žinios. Turinys. 1931. Sommaire. Kaunas, „Varpo" sp. [1932]. 8 p. 23,5×15,5. (15 g.) 500 egz. Be tit. lapo ir viršelio. (0.14. Bibliografijos Žinios „1931"/1932.161).

02. Bibliotekos — Bibliothèques

BUGAILIŠKIENĖ, O.

O. Bugailiškienė. **Centrinio valstybės knygyno (bibliotekos)** Šiaulių skyrius 1931 metais. Kaunas, Lietuvos Bibliotekininkų draugija, „Varpo" sp. 1932. 7+1 balt. p. 24×16. (15 g.) 50 egz. (Atspauda iš „Bibliografijos Žinių" 1932 m. 1 nr. Leidinys Nr. 2). (027.5(475.Šiauliai/1932.162).

RUZGAS, VINCAS

Vincas Ruzgas. **Kauno miesto savivaldybės dr. V. Kudirkos biblioteka skaitykla 1931 metais.** Kaunas, Lietuvos Bibliotekininkų Draugija, „Varpo" sp. [1932]. 4 p. 24×16. (10 g.) 50 egz. (Atspauda iš „Bibliografijos Žinių" 1932 m. 1 nr. Leidinys Nr. 3) (027.5(475. Kaunas)/1932.163).

03. Enciklopedijos — Encyklopédies

Lietuviškoji enciklopedija. I tomas IV sąsiuvinis. Amazonės — Amuro gubernija (385—512 pusl.) Kaunas, „Spaudos Fondas", „Varpo" sp. 1932. 64 p. 25,5×18. (125 g.) 8.000 egz. Aprašyta iš viršelio (Viršeliai laikini). Lt. 4,00. (03=91.92/1932.164)

087. Knygos vaikams — Livres pour les enfantes

DAUKANTAS, SIMONAS

Simonas Daukantas — vaikams. Išleido M. Untulis, **Šiauliai,** „Titnago" sp. [1932]. 41+3 nenum. p. 23,5×16. (70 g.) 3.000 egz. Lt. 1,00. Viršelis: E. Vaineikytė (087/1932.165)

IMSRYS, PR.

Pr. Imsrys. **Tra-lia-lia.** Eilėraščiai vaikams. Kaunas, „Žaibo" sp. 1932. 48 p., iliustr. 20×13,5. (55 g.) 2.500 egz. Lt. 1,50 (087/1932.166).

Tolimųjų kraštų vaikai. Vertė J. Norkus. Kaunas, „Spaudos Fondas", „Žaibo" sp. 1932. 45+1 balt. p. 19×12,5. (50 g.) 3.000 egz. (087/1932.167).

1. FILOSOFIJA — PHILOSOPHIE

ŠILKARSKIS, VLADIMIRAS

Wladimir Szyłkarski. **Sołowjews Philosophie der All-Einheit.** Eine Einführung in seine Weltanschauung und Dichtung. Kaunas, Vytauto Didžiojo Universiteto Humanitarinių Mokslų Fakultetas, sukrauta „Spaudos Fonde", „Typolit" sp. 192. XVI+497+3 balt. p. 25,5×17,5. (700 gr.) 500 egz. (Commentationes ordinis philologorum Universitatis Vytauti Magni Vol. IX edendo praefuit prof. V. Krėvė-Mickevičius). Lt. 35,00 (14/1932.168) * Vokiečių kalba *

2. TEOLOGIJA. TIKYBA — THEOLOGIE. RELIGION

282. R.-Katalikų Bažnyčia — Eglise Catholique Romaine

BŪČYS, PETRAS-PRANCIŠKUS Vysk., M. I. C.

Šventoji Dvasia arba katalikų tikybos išdėstymas apie Šv. Dvasią ir Jos veikimą Bažnyčioje. Parašė Vysk. Petras-Pranciškus Būčys M. I. C. **Marijampolė,** Marijonų sp. 1932. 8 nenum.+289+1 balt. p. 24×16. (355 g.) 3.000 egz. Lt. 6,00. Pastaba: prieštit. lape — Katalikų Tikyba pagal Apaštalų Sudėjimą. III tomas. Šventoji Dvasia. (231.3/1932.162).

GUTAUSKAS, K. J.

K. J. Gutauskas. **Dangaus Tarnyboj.** Primicijų dovanėlė. **Marijampolė,** Marijonų sp. 1932. 31+1 nenum. p. 16,5×10,5. (30 g.) 4.000 egz. (244/1932.170).

Katalikams Moksleiviams ir studentams. Kaunas, Pranciškonų leidinys, „Šviesos" sp. 1932. 4 nenum. p. 23,5×14,5. (5 g.) 5.000 egz. Be viršelio. (271/1932.171).

MAEDER, R.

R. Maeder. **Katalikas esu.** Išvertė O. Labanauskaitė. Kaunas, [„Žaibo" sp.] 1932. 116 p. 22,5×15. (165 g.) 1.000 egz. (Visuomenininko biblioteka Nr. 9. Redaktorius - Leidėjas kun. M. Krupavičius). Lt. 3,00. (261/1932.172).

MAGNIN, E. prof.

Prof. E. Magnin. Išvertė Ed. Turauskas. **Katalikų Politinės Laisvės ir Pareigos pagal popiežių pamokymus.** (Atspauda iš „Tiesos Kelio"). Kaunas, (Katalikų veikimo centras) „Šviesos" sp. 1932. 46+2 balt. p. 21×13,5. (50 g.) 1.000 egz. (261.7/1932.173).

MALIAUSKIS, A. kun. dr.

Šv. Mišios, jų begalinė vertė ir nauda. Parašė Kun. D-ras A. Maliauskis. Kaunas, Šv. Kazimiero Draugija, „Šviesos" sp. 1932. 32 p. 17×12. (25 g.). 20.000 egz. (Leidinys Nr. 529). Lt. 0,10. (265/1932.174),

Misijos Kauno Arkikatedros Bazilikoje 1932 m. nuo kovo mėn. 13 iki kovo mėn. 20 d. Kaunas, Kauno Arkikatedros Bazilikos vikarų kolegija, „Žaibo" sp. 1932. 4 p. 12,5×9. (5 g.) 3.000 egz. (Leidinys 38 nr.). Be viršelio (266/1932.175).

MORAWSKI, MARIJAN kun.

Kun. Marijonas Moravskis S. J. **Vakarai prie Lemano.** Iš septinto lenkiško leidinio išvertė Viktoras Kamantauskas. Kaunas, Šv. Kazimiero Draugija, „Šviesos" sp. 1932. 257+3 balt. p. 20×14. (320 g.) 2.000 egž. (Leidinys Nr. 520). Lt. 6,50. (244/1932.176).

NEWMANN kard.

Kardinolas Newmanas. **Gegužės mėnuo.** Maldos ir apmąstymai kiekvienai gegužės mėnesio dienai pagal Švenčiausios Panelės Litaniją. Kaunas, Šv. Kazimiero Draugija, „Šviesos" sp. 1932. 107+1 balt.+III+1 balt. p. 12×9. (45 g.) 3.000 egz. (Leidinys Nr. 532). Lt. 1,20 (243/1932.177).

Prie Jėzaus Kryžiaus. Mišios, Stacijos ir Giesmės. **Marijampolė,** Marijonų Kongregacija, Marijonų sp. 1932. 2 nenum.+37+1 balt. p. 11,5×7,5. (15 g.) 4.000 egz. Lt. 0,50. (243/1932.178).

RAUDUVĖ, P. kun.

Kun. P. Rauduvė. **Išpažintis ir komunija.** Kaunas, „Vilniaus" sp. 1932. 32 p. 14,5×10. (20 g.) 10.000 egz. Lt. 0,20. (265/1932.179).

STANKEVIČIUS, J. kun.

Kun. J. Stankevičius. **Pirmosios komunijos atminimui.** Kaunas, Pavasario knygynas, „Žaibo" sp. 1932, 24 p. 16×12. (20 g.) 10.000 egz. Lt. 0,20. (265/1932.180).

Viešpaties Angelas. Maldų knygelė Lietuvos jaunimui. Kybartai, Bendrovė „Malda", „Dirvos" sp. **Marijampolėje.** [1932]. 175+1 nenum. p. 16×6. (45 g.) 10.000 egz. (243/1932.181).

3. SOCIALIEJI MOKSLAI — SCIENCES SOCIALES

31. Statistika — Statistique

Statistikos žinioms rinkti žemės ūkio korespondentams instrukcija. Kaunas, Finansų Ministerija Centralinis Statistikos Biuras, „Spindulio" sp. 1932. 2 nenum.+17+1 balt. p. 17,5×12. (15 g.) 2.000 egz. Be viršelio. (313(475)/1932.182).

Visuotinis Lietuvos Žemės Ūkio surašymas 1930 Vytauto Didžiojo met. gruodžio mėn. 30 d. I t. Recensement Agricole en Lithuanie. Le 30 décembre 1930. Kaunas, centralinis statistikos biuras, „Spindulio" sp. [1932]. 29×22,5. (415 g.) 1.000 egz. (313(475)/1932.183).

32. Politika — Politique

Kur jie mus nuwedė? Taip nebegali toliau eiti! Naudingos žinios kožnam galvojancziam ir susipratusiam Klaipėdos krašto gyventojui. **Klaipėda,** „Ryto" sp. [1932]. 36 p. 23×15. (35 g.) 50.000 egz. (Kožnas priwalo skaityti!) Be viršelio. (324(475)/1932.184).

MANTVILA, J.

J. Mantvila. **Principinės liaudininkų ideologijos idėjos.** Kaunas, „Varpo" sp. 1932. 24 p. 17×12. (20 g.) 1.000 egz. (Tautai valstybė, liaudžiai demokratija!) (329(475/1932.185).

TORNAU, A.

A. Tornau. **Valstiečių Liaudininkų ideologiniai pagrindai.** (Santrauka pranešimo, daryto L. V. L. S. ideologiniams klausimams studijuoti komisijoje). **Telšiai,** „Perkūno" sp. 1932. 16 p. 15×11. (10 g.) 150 egz. (Rankraščio teisėmis). (329(475)/1932.186).

Wohin haben sie uns gebracht? So kann es nicht weitergehen! Eine Mahnung an alte Memelländer. Memel, Wahlbüro, „Rytas" sp. [1932]. 36 p. 23×15,5. (35 g. 50.000 egz. Be viršelio (324(475)/1932.187) * Vokiečių kalba *

33. Ekonomika — Economie politique

Alytaus Apygardos Ligonių Kasos nariams medicinos pagalbai ir pašalpoms teikti taisyklės. **Alytus.** Sluckio sp. [1932]. 16 p. 12×8. (5 g.) 1.000 egz. Be titulo lapo ir viršelio. (331.823.3/1932.188).

Biržų Žemės Ūkio Draugijos 1931 metų apyskaita. Draugija įsteigta 1921 metais. **Biržai,** Biržų sp. [1932]. 8 p. 28,5×22. (35 g.) 300 egz. Aprašyta iš viršelio. (334.63/1932.189).

Centralinės Apdraudimo Sąjungos „Kooperacija“ 1931 metų apyskaita. Kaunas, „Raidės“ sp. [1932]. 11+1 nenum. p. 25,5×16. (35 g.) 1.000 egz. Be viršelio. (334.3/1932.190).

Centralinė Lietuvos Pieno Perdirbimo Bendrovių Sąjunga. 1931 metai. Kaunas, „Raidės“ sp. [1932]. 54+2 balt. p. 29×23. (205 g.) 1.000 egz. (334.63/1932.191).

Gezec vegn geverb-riuch-steier. Iberzect durch R. Kovne, „Laimės“ sp. [1932]. 2 skelb.+70+4 skelb. p. 16×10,5. (50 g.) 1.000 egz. (Neoficialinis leidinis. Verslo pelno mokesčio įstatymas Vyr. Žinios 366 Nr.) (336.2/1932.192) * Žydų kalba *

Joniškio liaudies bankas. [1931 metų apyskaita]. Šiauliai, „Titnago“ sp. 1932. 8 nenum. p. 27×21. (20 g.) 1.100 egz. Be viršelio. (334.2/1932.193).

Kauno Savitarpio Kredito Prekybos Draugijos apyskaita už 1931 metus. Kaunas, Bako sp. [1932]. 12 p. 29×23. (50 g.) 150 egz. (334.2/1932.194).

Lietuvos Geležinkelių Tarnautojų Taupomosios - Skolinamosios Kasos 1931 metų apyskaita. Septintieji veikimo metai. Kaunas, Atkočiūno sp. 1932. 12+4 balt. p. 16,5×11. (15 g.) 1.000 egz. (334.2/1932.195).

Lietuvos Kooperacijos Banko 1931 metų apyskaita. Kaunas, „Raidės“ sp. 1931 [išėjo 1932]. 12 p. 28+19,5. (35 g.) 300 egz. Be viršelio. (334.2/1932.196).

Lietuvos kooperatyvų tarybos įstatai. Kaunas, „Raidės“ sp. 1932. 10 p. 10×6,5. (10 g.) 1.000 egz. Aprašyta iš viršelio. (334/1932.197).

Lietuvos Žemės Ūkio Koperatyvų Sąjungos (Lietūkio) 1931 metų apyskaita. Kaunas, „Varpo“ sp. 1932. 20 p. 29×22. (70 g.) 1.000 egz. Aprašyta iš viršelio. (334.63/1932.198).

Panevėžio Žemės Ūkio Draugijos 1931 metų apyskaita. Panevėžys, „Bangos“ sp. [1932]. 8 nenum. p. 24,5×17. (15 g.) 500 egz. Be viršelio. (334.63/1932.199).

Pieno perdirbimo bendrovės įstatai. Kaunas, „Raidės“ sp. [1932]. 19+1 nenum. p. 16,5×10,5. (20 g.) 1.000 egz. Be tit. l. ir virš. (334.6/1932.200).

Savišalpos ir mirusiųjų narių šeimoms šelpti draugijos įstatai. Kaunas, Kauno sunkiųjų darbų kalėjimo sp. [1932]. 12 p. 14×9. (10 g.) 600 egz. (Projektas). Be tit. lapo ir viršelio. (334.8/1932.201).

Spaudos darbuotojų kooperat. b-vės „Raidė“ apyskaita 1931. Kaunas, „Raidės“ sp. 1931. 11+1 balt. p. 20×15,5 (30 g.) 100 egz. (334.64/1932.202).

ŠULAITIS, PR.
Pr. Šulaitis. **Draudimas nuo nedarbo — visuomenės bei valstybės reikalas.** Atspauda iš „Darbo Sveikatos“ 1932 m. 1—2 Nr. Kaunas, „Raidės“ sp. [1932]. 16 p. 13,5×9,5. (10 g.) 5.000 egz. Be viršelio. (331.823.3/1932,203).

Žemės ūkio darbininko atsiskaitymo knygelės. Kaunas, „Spaudos Fondas“, „Raidės“ sp. 1932. 31+1 balt. p. 16×10,5. (30 g.) 5.000 egz. (331:63/1932.204).

Žemės ūkio darbininko atsiskaitymo knygelės. (Pavieniams samdiniams). Kaunas, „Spaudos Fondas“. „Raidės“ sp. 1932. 23+1 balt. p. 16×10,5. (25 g.) 10.000 egz. Aprašyta iš viršelio. (331:63/1932.205).

34. Teisė — Droit

BIELIACKINAS, S.
S. Bieliackinas. **Prisiekusieji sprendėjai** (dėl klausimo apie tautos elemento dalyvavimą teisiant). Kaunas, Vytauto Didžiojo Universiteto Teisių Fakultetas, „Spindulio“ sp. 1932. 51+1 balt. p. 24×16. (110 g.) 350 egz. (Vytauto Didžiojo Universiteto Teisių Fakulteto darbai. Tomas VI. Red.: A. Janulaitis. Knygos 11. Mémoires de la Faculté de droit de l'Université de Vytautas-le-Grand. Tome VI. Livre 11. S. Bieliacki-

nas: Jury (Sur la question de la participation de l'élement populaire dans la jurisdiction). (343.19/1932.206).

Civiliniai Įstatymai. Įst. Rink. X t. 1 d. Vertimas [K. Šalkausko]. [Kaunas, Teisingumo Ministerija, rotat., viršelis sp. 1930]. 359+1 balt.+20+13+1 balt. p. 31,5×21. 200 egz. Aprašyta iš viršelio (347(475)/1932.207).

Lietuvos prisiekusiųjų advokatų tarybos taisyklės. Kaunas, „Varpo" sp. 1932. 16 p. 23×15,5. (30 g.) 500 egz. (347.96/1932.208).

355/359. Karo mokslai. Kariuomenė. — Sciences militaires. Armée

Lauko pratimams instrukcija. Kaunas, Generalio Štabo Valdybos III Skyrius, rotat., virš. sp. 1932. 1+16 p. (vienpus.) 31×23. (140 g.) 320 egz. Aprašyta iš viršelio. (355.5/1932.209).

Lietuvos Karininkų Ramovės apyskaita 1931 m. Kaunas, „Vilniaus" sp. [1932]. 8 nenum. p. 25×21. (20 g.) 300 egz. Be viršelio. (355.1/1932.210).

S. k. šaudymo knygelė. Kaunas, Vyr. štabo spaudos ir švietimo skyrius, „Vilniaus" sp. 1932. 7+1 balt. p. 15×9,5. (15 g.) 10.000 egz. (**G—26** 6 priedėlis (§ 354) Lt. 0,10. (356.3/1932.211).

S. K. būrio vado užrašų knygelė. Kaunas, Vyr. Štabo spaudos ir švietimo Skyrius, „Vilniaus" sp. 1932. 31+1 balt. p. 16×10,5. (40 g.) 4.000 egz. (Kariuomenės inspektoriaus patvirtinta 1932. I. 21) (356.3/1932.212).

Savanoris kūrėjas. Kartinis savanorių kūrėjų leidinys. Kaunas, 1932 — XV Lietuvos Nepriklausomybės metai. Išleido L. K. Kūrėjų Savanorių Sąjungos Centro Valdyba. Redagavo Stasys Butkus, Centro Valdybos Vicepirmininkas, „Vilniaus" sp. 36 p., iliustr. 27×21. (80 g.) 3.000 egz. Lt.....Iš turinio: Ats. vyr. pusk. V. Macaitis Išgirdo Vilnius mūsų šūvius! J. Kalnėnas Mūsų siekimai. L. K. Savanorių Sąjunga, Pirmoji karininkų registracija Lietuvoje. Mūsų sąjungos skyriai. L. Šišniauskas Buvo sunkios dienos... Balčiūnaitis, V. Su muzika ir dainomis ėjo mirti... St. Širvys Iš savanorio kūrėjo dienoraščio. J. B-us Žūt ar būt!... Ats. jaun. pusk. J. L. Tik dėl Tavęs, Tėvyne! (355.45/1932.213).

36. Labdarybė. Draugijos — Assistance. Associations mondaines

Aklųjų dalia. Redagavo Albinas Briedis. Kaunas, Lietuvos Akliesiems Globoti Draugija, „Typolit" sp. 1932. 52+32 skelb. p., iliustr. 33,5×24,5. (305 g.) 1.000 egz. Pastaba: tarp 306 ir 307 pusl. atsišaukimas „Malonus skaitytojau!" aklųjų raštu pagal Braillė's sistemą. (361/1932.214).

Lietuvos Gudų Švietimo Kultūros Draugijos įstatai. Kaunas, Bako sp. 1932. 16 p. 16×10,5. (15 g.) 500 egz. Pastaba: įstatai 1.—8. pusl., 9.—16. pusl. —

Lietuvos Raudonasis Kryžius 1930 metais. Vyriausiosios L. R. K. Valdybos apyskaita: 1930 metų veikimas. Žinios apie aukas. Finansinė draugijos padėtis. Kaunas, „Titnago" sp. **Šiauliuose.** 1931 [išėjo 1932]. 23+1 balt. p. 23×15,5. (50 g.) 300 egz. (12-ti metai). Aprašyta iš viršelio. (361/1932.216).

Šv. Vincento à Paulo draugijos Panevėžio Skyrius 1931 metais. Panevėžys, „Bangos" sp. [1932] 18 p., iliustr. 29,5×21,5. (70 g.) 500 egz. Aprašyta iš viršelio. (362/1932.217).

Užsienių lietuviams remti draugijos įstatai. Kaunas, „Varpo" sp. 1932. 8 p. 14,5×10. (10 g.) 500 egz. Aprašyta iš viršelio (367/1932.218).

37. Švietimas. Auklėjimas — Enseignement. Education.

Der idišer student mediker. 1927—1932. Gevidmet des 5-iarlikn iubilei fun farain fun idiše studentn-mediker in Universitet fun V. d. Gr. Redaktor: stud. med. B. Z a k s. Aruisgeber: Farain fun idiše studentn-mediker in Universitet fun V. d. Gr. Kaunas, drukerei Br. Gurvitš. 1932. 12×4 nenum p., iliustr. 31×23,5. (100 g.) 750 egz. (Ainmalike ausgabe. Vienkartinis leidinys. Žydų studentas medikas). (371.8/1932.219) * ž y d ų k a l b a *

4. KALBAMOKSLIS — PHILOLOGIE

KUZMICKIS, ZIGMANTAS
Zigmantas Kuzmickis. **Lietuvių kalbos sintaksė.** Vadovėlis vidurinėms ir aukštesniosioms mokykloms. II-sis leidimas. Kaunas, „Sakalo" bendrovė, „Varpo" sp. 1931 (viršelyje 1932). 168 p. 24×16. (200 egz.) 3.000 egz. Lt. 4,00. Pastaba: turinys viršelio 4 puslapy. (491.92—56/1932.220).

MEŠKAUSKAS, KASTAS
Kastas Meškauskas. **Rašybos dalykai.** [Kaunas, atsp. iš „Vairo", „Spindulio" sp. 1932]. 8 p. 23,5×17,5. (20 g.) 50 egz. Be tit. lapo ir viršelio. (491.92—1/1932.221)

TRINKŪNAS, J.
J. Trinkūnas. **Spindulėlis. Skaitymai I-jam pradžios mokyklos skyriui. II dalis.** Švietimo Ministerijos ir Mokslo Priemonių Tikrinimo Komisijos šis vadovėlis pripažintas tinkamu vadovėliu pradžios mokykloms. (Prot. Nr. 305, 1931-XI-7 d.). Penktas pataisytas leidimas. Kaunas, „Spaudos Fondas", „Raidės" sp. 1932. 100 p., iliustr. 23,5×16. (130 g.) 4.000 egz. Lt. 2,00 (491.92(075)/1932.222).

VAZNELIS. S.
S. Vaznelis. **Rašybos mokslo darbeliai.** Tinka rašybos priemone pradžios mokyklų II-jam ir IV-am skyriui. Švietimo Ministerijos Knygų ir Mokslo Priemonių Tikrinimo Komisijos 1932 m. nutarimas, ištrauka iš 318 posėdžio protokolo. Kaunas, „Vyties" Bendrovė, „Žaibo" sp. 1932. 85+1 balt. p. 23×16 (105 g.) 5.000 egz. Lt. 1,00. Pastaba: vadovėlį peržiūrėjo S t. D a b u š i s. (491.92(075)/1932.223).

5. GRIEŽTIEJI MOKSLAI — SCIENCES PURES

51. Matematika — Mathématique

ROSTKAUSKAS, V.
Artutinis skaičiavimas. III ir V klasių kursas. **Š i a u l i a i,** Šiaulių valdžios berniukų gimnazijos mokinių kooperatyvas, „Grafikos" sp. 1932. 31+1 balt. p. 22,5×16 (60 g.) 4.000 egz. Lt. 1,75 (kooperatyvo nariams Lt. 1,40). (511/1932.224).

53. Fizika — Physique

JUŠKA, A. dr.
Dr. A. Juška. **Pasaulio atomas.** Atspauda iš „Židinio" Kaunas, „Spindulio" sp. 1932. 2 nenum.+21+1 balt. p. 24×16. (35 g.) 100 egz. Be viršelio (530.14/1932.225).

SLAVĖNAS, P. dr.
Būtinybė, tikimybė ir valia gamtos dėsniuose. [Kaunas, „Šviesos" sp. 1932]. 24 p. (89—112 pusl.) 24,5×17. (50 g.) 80 egz. Be tit. l. ir viršelio (Atspausdinta iš filosofijos žurnalo „Logos" 1931 m.). (530.1/1932.226).

6. PRITAIKOMIEJI MOKSLAI — SCIENCES APPLIQUEES

61. Medicina — Médecine

AMBRAZIEJŪTĖ-STEPONAITIENĖ, A. gyd.
Gyd. A. Ambraziejūtė-Steponaitienė. **Salyrganas širdies dekompensacijoms gydyti.** (Iš V. D. Universiteto vidaus ligų klinikos. Vedėjas — prof. K. Buinevičius. Kaunas, „Varpo“ sp. [1932]. 9+1 balt. p. 24×16. (20 g.) 30 egz. (Atspauda iš „Medicinos“ 1932 m. 2 Nr.). Be titulo lapo ir viršelio. (616.12/1932.227).

BLAŽYS, JONAS prof. dr.
Prof. d-ras Jonas Blažys. **Alkoholizmas ir psichinės ligos.** Kaunas, Lietuvių katalikų blaivybės draugija, Marijonų sp. **M a r i j a m p o l ė j e.** 1932. 17+1 balt. p. 22,5×15,5 (25 g.) 800 egz. (Leidinys 73. Pagrindiniai alkolizmo klausimai. Prižiūrint prof. dr. A. G y l i u i redaguoja dr. J. M a t u s a s. III sąsiuvinis). Aprašyta iš viršelio. Lt. 1,00. (613.81/1932.228).

DEMBSKAJA, E. dr. med.
Dr. Med. E. Dembskaja. **Būdai ir priemonės išvengti neštumo.** Su piešiniais. Išleido E. K-n ė. Kaunas, Bako sp. 1932. 32 p., iliustr. 20,5×13,5. (35 g.) 5.000 egz. Lt. 1,50. (618.2—084/1932.229).

GILDE—OSTACHOVIENĖ, E. gyd.
Dr. E. Gilde-Ostachovienė, **Nepaprastas corpus alienum 7-nerių metų mergaitės vaginoj.** (Iš V. D. Univ-to vaikų klinikos). Vedėjas — prof V. T u m ė n i e n ė). Kaunas, „Varpo“ sp. [1932]. 4 p. 24×16. (5 g.) 30 egz. (Atspauda iš „Medicinos“ 1932 m. 2 Nr.). Be tit. lapo ir viršelio. 4 pusl. — Autoreferat. Ein Fall eines Fremdkörpers in der Scheide eines 7 jährig. Mädchens. Von Dr. E. G i l d e-O s t a c h o v i e n ė. (618.15/1932.230).

GYLYS, ANTANAS dr.
Med ir filos. d-ras Antanas Gylys. **Alkolizmas ir jo gydymas.** Kaunas, Lietuvių katalikų blaivybės draugija, Marijonų sp. **M a r i j a m p o l ė j e,** 1932. 11+1 balt. p. 23×15,5 (20 g.) 800 egz. (Leidinys 81. Prižiūrint prof. d-rui A. G y l i u i redaguoja d-ras J. M a t u s a s XI. sąsiuvinis). Aprašyta iš viršelio. Lt. 1,00 (613.81/1932.231).

JASAITIS, DOMAS med. dr.
Med. d-ras Domas Jasaitis. **Alkolio įtaka susirgimams ir mirtingumui.** Kaunas, Lietuvių katalikų blaivybės draugija, Marijonų sp. **M a r i j a m p o l ė j e.** 1932. 14+2 balt. p. 23,5×15,5. (25 g.) 800 egz. (Leidinys 75. Pagrindiniai alkolizmo klausimai. Prižiūrint prof. dr. A. G y l i u i redaguoja dr. J. M a t u s a s, V. sąsiuvinis). Lt. 1,00. Aprašyta iš viršelio. (613.81/1932.232).

JASAITIS, DOMAS med. dr.
Med. d-ras Domas Jasaitis. **Alkolis ir žmogaus kūnas.** Kaunas, Lietuvių katalikų blaivybės draugija, Marijonų sp. **M a r i j a m p o l ė j e.** 1932. 16 p. 23×15. (25 g.) 800 egz. (Leidinys 72. Pagrindiniai alkolizmo klausimai. Prižiūrint prof. dr. A. G y l i u i redaguoja dr. J. M a t u s a s. II. sąsiuvinys). Aprašyta iš viršelio. Lt. 1,00 (613.81/1932.233).

JURGELIŪNAS, A. prof. ir RAVENSBERGAS, C. gyd.
Prof. A. Jurgeliūnas ir dr. C. Ravensbergas. **Apie Kahn'o ir Sachs -Witebsky'o reakciją tinkamumą syfilio serodijagnozei.** (Iš Valst. Hygijėnos Instituto). Kaunas, „Varpo“ sp. [1932]. 8 p. 24×16. (15 g.) 30 egz. (Atspauda iš „Medicinos“ 1932 m. 2 Nr.). Be tit. lapo ir viršelio. (616.077/1932.234).

[KAIRYS, J.]
Gydymas ir atjauninimas badavimu. Kaunas, „Spaudos Fondas“, Kuktos sp., 1932. 32 p. 23×15. (55 g.) 2.000 egz. Lt..... (613.24/1932.235).

LANDSBERG, R. med. dr.
Dr. med. R. Landsberg. **Lytinis vyro bejėgumas (impotencija).** Jo priežastys ir gydymas. Vertė J. K o v a r s k a s - M a ž e i k i š k i e t i s.

Kaunas, Kuktos sp. 1932. 38+2 balt. p. 17,5×12. (30 g.) 5.000 egz. Lt. 1,00. (616.69/1932.236).

LĖVANAS, ALEKSANDRAS

Aleksandras Lėvanas. **Psichinis darbas ir alkolis.** Kaunas, Lietuvių katalikų blaivybės draugija, Marijonų sp. **M a r i j a m p o l ė j e.** 1932. 19+1 balt. p. 22,5×15,5. (30 g.) 800 egz. (Leidinys 74. Pagrindiniai alkolizmo klausimai. Prižiūrint prof. dr. A. G y l i u i redaguoja dr. J. M a t u s a s. IV. sąsiuvinis), Lt. 1,00. Aprašyta iš viršelio (613.81/1932.237).

Lietuvos Medicinos, Veterinarijos ir Farmacijos personalo ir įstaigų sąrašas. Sveikatos Departamento 1932 metų oficijalus leidinys. Kaunas, „Varpo" sp. 1932. 227+1 balt. p. 23×15,5. (290 g.) 1.000 egz. (614.25(475)/1932.238).

MATUSAS, JONAS istor. dr.

Istor. d-ras Jonas Matusas. **Alkolizmas, dora ir religija.** Kaunas, Lietuvių katalikų blaivybės draugija, Marijonų sp. **M a r i j a m p o l ė j e.** 1932. 16 p. 23,5×15. (25 g.) 800 egz. (Leidinys 76. Pagrindiniai alkolizmo klausimai. Prižiūrint prof. dr. A. G y l i u i redaguoja dr. J. M a t u s a s. VI sąsiuvinis). Lt. 1,00. Aprašyta iš viršelio. (613.81/1932.239).

MATUSAS, JONAS istor. dr.

Istor. d-ras Jonas Matusas. **Blaivybė pas mus ir pas artimuosius mūsų kaimynus.** Kaunas, Lietuvių katalikų blaivybės draugija, Marijonų sp. **M a r i j a m p o l ė j e.** 1932. 19+1 balt. p. 23,5×15. (30 g.) 800 egz. (Leidinys 77. Pagrindiniai alkolizmo klausimai. Prižiūrint prof. dr. A. G y l i u i redaguoja dr. J. M a t u s a s. VI sąsiuvinis). Lt. 1,00. Aprašyta iš viršelio. (613.81/1932.240).

MATUSAS, T. istor. dr.

Istor. d-ras J. Matusas. **Visiškas alkolinių gėrimų uždraudimas arba prohibicija.** Kaunas, Lietuvių katalikų blaivybės draugija, Marijonų sp. **M a r i j a m p o l ė j e.** 1932. 14+2 balt. p. 23,5×15. (30 g.) 800 egz. (Leidinys 79. Prižiūrint prof. d-rui A. G y l i u i redaguoja d-ras J. M a t u s a s. IX sąsiuvinis). Aprašyta iš viršelio. Lt. 1,00. (613.81/1932.241).

SAFONOV, N. J.

Prof. N. J. Safonov'as. **Vyras ir moteris lytiniame gyvenime.** Kaunas, „Bangos" bendrovė, Bako sp. 1932. 32 p. 20,5×13,5. (35 g.) 5.000 egz. Lt. 1,50. (613.88/1932.242).

SKLIUTAUSKAS, I. gyd.

Dr. I. Skliutauskas (Kaunas). **Dar apie antinksčių nepankamumą.** Kaunas, „Varpo" sp. [1932]. 7+1 balt. p. 24×16. (10 g.) 30 egz. (Atspauda iš „Medicinos" 1932 m. 2 Nr.). Be tit. lapo ir viršelio. 7 pusl. — Nach über Nenenniereniusaffizienz. (Kurze Zuzammenfassung). (616/1932.243).

ŠMUKLERIS, A. dr.

D-ras A. Šmukleris. **Ką privalo žinoti kiekviena nėščia moteris.** Kaunas, „Raidės" sp. [1932]. 8 p. 18,5×13,5. (15 g.) 1.000 egz. Be titulo lapo ir viršelio. (618.2—084/1932.244).

ZUBKUS, J. gyd.

Dr. J. Zubkus. **V. D. Universiteto ausų, nosies ir gerklės ligų klinikos 1931 m. apyskaita.** Kaunas, „Varpo" sp. [1932]. 5+3 balt. p. 24×16. (10 g.) 30 egz. (Atspauda iš „Medicinos" 1932 m. 2 Nr.). Be tit. lapo ir viršelio. (610.06/1932.245).

614.84. Ugniagesiai — Sapeurs-pompiers

Statutn fun der Kovner-Slabodker freiviliker feierlešer gezelšaft. Kovne, drukerei br. Gurvitš. [1931]. 2 balt.+28+2 balt. p. 16×10. (30 g.) 1.000 egz. (Versta iš lietuvių kalbos Iberzetz fun litviš). Pastaba: viršelio I pusl. — Kauno-Vilijampolės Savanorių Ugniagesių Draugijos Įstatai. 1929 m. sausio m. 29 d. Šie įstatai įregistruoti Kauno Miesto ir Apskrities Viršininko raštinėje. Draugijų rejestro Nr. 1153 (buvo 55 Nr.). (614.84(062)/1932.246) * Ž y d ų k a l b a *

62. Inžinerija — Art de l'ingénieur

ŠULCAS, T. doc. inž.
Doc. inž. T. Šulcas. **Dirbtinis šaltis ir dirbtinis ledas.** Atspauda iš gamtos ir šalimų mokslų žurnalo Kosmos 1932 m. Kaunas, [„Šviesos" sp.] 1932. 27+5 balt. p., iliustr. 24,5×17. (60 g.) 300 egz. Lt. 3,00. Aprašyta iš viršelio. (621.58/1932.247).
VL. A.
Galvanoplastika. Rankvedėlis kiekvienam nikeliuoti, sidabruoti, auksuoti ir t. t. Sustatė Vl. A. padedant J. Št. Vilkaviškis, M. Pustopedskio knygynas, „Progreso" sp. 1932. 24 p., iliustr. 22×14,5. (40 g.) 1.500 egz. Lt. 1,00. (621.357/1932.248).

623. Karo inžinerija — Art de l'ingénieur militaire

BARZDA-BRADAUSKAS pulk. inž.
Pulk. inž. Barzda-Bradauskas D. L. K. Vytauto A. K. Kursų Technikos skyriaus lektorius. **Auto priemonės karo reikalams** (Traktoriai, automobiliai). 12 p., 6 br. l. 27×22. [Kaunas, sp. rotatorium. 1930] 75 egz. Aprašyta iš viršelio (623.6:629.113/1932.249).
LESAUSKIS, P. majoras dr.
Majoras dr. P. Lesauskis. **Išorinės balistikos paskaitos.** Kaunas, Ginklavimo Valdyba, litogr., viršelis sp. 1932. 226+19+1 balt. p. 32,5×20,5. 200 egz. (Leidinys Nr. 4). Aprašyta iš viršelio. (623.5/1932.250).

63. Žemės ūkis — Agriculture

KRIKŠČIŪNAS, J. agr. dr.
Cukrinių runkelių auginimas. Parašė agr. dr. J. Krikščiūnas. II laida. Kaunas, Žemės Ūkio rūmai, „Raidės" sp. 1932. 24 p. 14×11. (25 g.) 1.000 egz. (Jaunųjų ūkininkų darbymečiui). (633.43/1932.251).
KRIKŠČIŪNAS, J. agr. dr.
Parašė agr. dr. J. Krikščiūnas. **Mėšlas, srutos ir kompostas.** Kaunas, Žemės ūkio rūmai, „Šviesos" sp. 1932. 63+1 balt. p., iliustr. 23×15,5. (85 g.) 30.000 egz. (Ūkininko knygynėlis Nr. 40—41. „Ūkininko Patarėjo" nemokamas priedas). Lt. 1,50. (631.86/1932.252).
STRAZDAS, J. agr.
Braškės, serbentai, agrastai, avietės. Parašė agr. J. Strazdas. [Kaunas], Žemės Ūkio Rūmai, „Raidės" sp. 1932. 36 p., iliustr. 14,5×11. (35 g.) 1.000 egz. (Jaunųjų ūkininkų darbymečiui). Lt. 0,50. (634.7/1932.253).
STRAZDAS, J. agr.
Agron. J. Strazdas. **Kaip auginti cukrinius runkelius.** Antroji pataisyta laida. Kaunas, Cukrinių runkelių augintojų draugija, Kuktos sp. 1932. 58+2 skelb.+2 balt. p. 23,5×15. (65 g.) 3.000 egz. (633.43/1932.254).
STRAZDAS, J. agr.
Vaisinių medelių auginimas. Parašė agr. J. Strazdas. Kaunas, Žemės Ūkio Rūmai, „Raidės" sp. 1932. 39+1 balt. p., iliustr. 14×11. (35 g.) 1.000 egz. (Jaunųjų ūkininkų darbymečiui). Lt. 0,50. (634.1/1932.255).
Žemės ūkio rūmų 1931 metų sąmatinė apyskaita. Kaunas, Žemės ūkio rūmai, „Raidės" sp. 1932. 43+1 balt. p. 26×19,5. (135 g.) 200 egz. (Prie Žemės Ūkio Rūmų visumos susirinkimo 1932 m. balandžio mėn. 15—16 d. dienotvarkės 5—7 punktų). (63(061)/1932.256).

65. Prekyba. Susisiekimas ir transportas — Commerce. Communications et transports

GUDONIS, J.
J Gudonis. **Daugyba.** Tipas A nuo 0 iki 100×100 stereotipuotas, be klaidų leidinys, skiriamas visiems tiems, kurių darbas yra susijęs su skaičiavimais. Kaunas, autorius, parduodama „Spaudos Fonde", „Spindulio" sp. 1931 [išėjo 1932]. 31+1 nenum. p. 15,5×9,5 (40 g.) 3.000 egz. Lt. 3,00. (657/1932.257).

Prekių ir gyvulių pervežimo tarifas tarp Vokietijos valstybės geležinkelių Karaliaučiaus (Pr.) Direkcijos ir Karaliaučiaus — Kranco geležinkelių iš vienos pusės ir Lietuvos valstybinių geležinkelių iš antros pusės. **I sąsiuvinys. Bendroji dalis.** Veikia nuo 1932 m. balandžio mėn. 1 d. (Šis 1 sąsiuvinys pakeičia veikiantį nuo 1930. X. 1 d. tarifo 1-ą sąsiuvinį su visais papildymais). Paskelbta Vyriausybės Žinių II d. Nr. 215 iš 1932 m. kovo mėn. 18 d. [Kaunas], Ekonominė direkcija, „Spindulio" sp. [1932]. 11+1 balt. p. 30,5×21. (50 g.) 400 egz. (Vokietijos—Lietuvos prekių ir gyvulių pervežimas). (656.23/1932.258).

Prekių ir gyvulių pervežimo tarifas tarp Vokietijos valstybės geležinkelių Karaliaučiaus (Pr.) Direkcijos ir Karaliaučiaus — Kranco geležinkelių iš vienos pusės ir Lietuvos valstybinių geležinkelių iš antros pusės. **II sąsiuvinys. Tiesioginis prekių pervežimo tarifas.** (Prekių pervežimo tarp nustatytų Vokietijos ir Lietuvos stočių ruožų važtapinigiai ir kainostatai). Veikia nuo 1932 m. Balandžio mėn. 1 d. (Šis II sąsiuvinys pakeičia veikiančio nuo 1930. X. 1 d. tarifo II sąsiuvinį su visais papildymais). Paskelbta Vyriausybės Žinių II d. Nr. 215 iš 1932 m. Kovo mėn. 18 d. Kaunas, Ekonominė Direkcija, „Spindulio" sp. [1932]. 75+1 balt. p. 30,5×21. (175 g.) 400 egz. Lt. 8,00. (656.23/1932.259).

Prekių ir gyvulių pervežimo tarifas tarp Vokietijos valstybės geležinkelių Karaliaučiaus (Pr.) Direkcijos ir Karaliaučiaus — Kranco geležinkelių iš vienos pusės ir Lietuvos valstybinių geležinkelių iš antros pusės. **IV sąsiuvinys. Gyvulių pervežimo tarifas.** Veikia nuo 1932 mt. balandžio mėn. 15 d. (Šis sąsiuvinys pakeičia veikiančio nuo 1930. XII. 1 tarifo IV sąsiuvinį su visais papildymais). Paskelbta Vyriausybės Žinių II d. Nr. 216 iš 1932 m. balandžio mėn. 1 d. Kaunas, Ekonominė Direkcija, „Spindulio" sp. [1932]. 23+1 balt. p. 30×21. (70 g.) 400 egz. (Vokietijos —Lietuvos prekių ir gyvulių pervežimas). Lt. 3,00 (656.23/1932.260).

66. Chem. pramonė — Industries chimiques

PURTOKAS, A. asist.

Asist A. Purtokas. **Lietuvos rinkos mielės.** (V. D. Univ-to Hygijėnos ir bakter. laboratorija. Vedėjas — prof. A. Jurgeliūnas). Kaunas, „Varpo" sp. [1932]. 3+1 balt. p. 24×16. (5 g.) 30 egz. (Atspauda iš „Medicinos" 1932 m. 2 Nr.) Bet tit. lapo ir viršelio. (663.1/1932.261).

VAITKEVIČIUS, L. inž.

Inž L. Vaitkevičius. **Alkoliniai gėrimai, jų sudėtis ir gamyba.** Kaunas, Lietuvių katalikų blaivybės draugija, Marijonų sp. **Marijampolėje.** 1932. 13+1 balt. p. 23×15 (25 g.) 800 egz. (Leidinys 71. Pagrindiniai alkolizmo klausimai. Prižiūrint prof. d-rui A. Gyliui redaduoja dr. J. Matusas I. sąsiuvinys). Lt. 1,00. Aprašyta iš viršelio. (663/1932.262).

VALATKA, J. agr.

Agr. J. Valatka. **Bealkoliniai gėrimai.** Kaunas, Lietuvių katalikų blaivybės draugija, Marijonų sp. **Marijampolėje.** 1932. 7+1 balt. p. 23×15,5. (20 g.) 800 egz. (Leidinys 80. Prižiūrint prof. d-rui A. Gyliui redaguoja d-ras J. Matusas. X. sąsiuvinis). Aprašyta iš viršelio. Lt. 1,00. (663.3/1932.263).

7. MENAS — BEAUX-ARTS

78. Muzika — Musique

GAUBAS, JUOZAS; RAMOJUS, K.

Juozas Gaubas. **Kur tas šaltinėlis.** Mišram chorui. K. Ramojus. **Ant lygumėlio.** Lygiems balsams. „Muzikos Barų" 1932 m. 3-io n-rio priedas. **Kėdainiai,** Movšovičiaus ir Kagano sp. 1932. 4 p. 24,5×17. (5g.) 1.000 egz. (M78/1932.264).

PUSKUNIGIS, PRANAS

Kanklių muzikos vadovėlis. Parašė Pranas Puskunigis. Spaudai paruošė Justinas Strimaitis. Kaunas, Lietuvos Kanklininkų Draugija, „Spindulio" sp. 1932. 32 p. iliustr. 23×15,5. (55 g.) 4.000 egz. Pastaba: priešt. lape — Švietimo Ministerijos Knygų ir Mokslo Priemonių Tikrinimo Komisija (1932. II. 29 protok. Nr. 325) pripažino leidžiamą vartoti kanklių muzikos vadovėliu. (787/1932.265).

796. Fiziškas auklėjimas. Sportas — Sports

DINEIKA, KAROLIS

Dipl gimnast. m-jas Karolis Dineika. **Žaismo pramoga — naujas blaivinimo metodas.** Kaunas, Lietuvių katalikų blaivybės draugija, Marijonų sp. **Marijampolėje.** 1932. 8 p. 23×15,5. (20 g.) 800 egz. (Leidinys 78. Pagrindiniai alkolizmo klausimai. Prižiūrint prof. d-rui A. Gyliui redaguoja d-ras J. Matusas. VIII sąsiuvinys). Aprašyta iš viršelio. Lt. 1,00. (796/1932.266).

Funken. Ekstra sport-neis. Cuzamengeštelt fun 1. Lifšic. Redaktorius-leidėjas R. Corfas. Kaunas, Joselevičiaus sp. 21 mai 1931. 4 p. 32×24. (15 g.) 2.000 egz. („Žiežirbos" (Funken). Sporto leidinys). Lt. 0,20. (796/1932.267) * Žydų kalba *

REIVYTIS, VYTAUTAS

Kūno kultūros pradmenys. Paruošė Vytautas Reivytis Aukštesniosios policijos mokyklos rik. inspektorius. Kaunas, Aukštesnioji policijos mokykla, „Varpo" sp. 1932. 81+1 balt. + 2 nenum. p. 17×12. (110 g.) 3.000 egz. (796/268).

8. LITERATŪRA, BELETRISTIKA — LITTERATURE BELLES-LETTRES

ERETAS, JUOZAS

Juozas Eretas. **Goethe ir Schilleris.** Medžiaga palyginamajai charakteristikai. Atspaudas iš „Židinio". Kaunas, „Spindulio" sp. 1932. 15+1 balt. p. 24×16 (25 g.) 200 egz. Be viršelio. (83.09/1932.269).

GIEDRA, B.

Retorika. Iškalbos vadovėlis. Pagal Mirtovą, Adžarovą ir kitus autorius laisvai vertė ir ištrauks parinko B. Giedra [**Raseiniai,** Kadušino sp.] 1932. 224 p. 20×15. (295 g.) 2.000 egz. Lt. 8.00. (808.5/1932.270).

8—1. Poezija — Poésie

DANTE ALIGHIERI

Š. Koichov. **Di getleche komedie. Der Gihns** [La divina commedia]] (fun Dante Aligieri. Freie iberdichtung fun italienišn original). Seršter band. Kovne, farlog „Der Štern", drukerei Joselevitš [1932]. 2 nenum.+136 p., iliustr. 24×17. (250 gr.) 1.000 egz. Pastaba: priešt. lape — Dieviškoji Komedija „Pragaras" Dantė Aligieri. Perdainuota: Š. Koichov (Š. Šternas) (85—13=492.46/1932.271) * Žydų kalba *

JASIŪNAS, ANTANAS

Antanas Jasiūnas. **Gundymai.** Kaunas, „Sakalo" bendrovė, „Raidės" sp. 1932. 64 p. 19,5×14. (85 g.) 700 egz. Lt. 2,00. Viršelis: Vl. Fedotas-Sipavičius. (891.92—1/1932.272).

KOSSU-ALEKSANDRAVIČIUS, JONAS

Jonas Kossu-Aleksandravičius. **Eilėraščiai.** Kaunas, „Piūvis", „Dirvos" sp. **Marijampolė.** 1932. 112 p. 18×12,5. (140 g.) 500 egz. Lt. 3,00. (891.92—1/1932.273).

8—2. Drama. Teatro veikalai — Genre dramatique. Tèâtre

KAMINSKIS, J. N.

Kaminkretys ir malūnininkas. 2-jų veiksmų linksma operetė iš J. N. Kaminskio išvertė Ad. Vėgėlė. II pataisytas leidimas. **Vilkaviškis.** M. Pustopedskio knygynas, „Progreso" sp. 1932. 44 p. 23×15,5. (50 g.) 1.000 egz. Lt. 1,20. (891.7=91.92—29/1932.274).

VAITEKŪNAS, T.

T. Vaitekūnas. **Jona** keturių veiksmų penkių paveikslų drama. **Panevėžys,** autorius, Feigenzono sp. 1932. 66 p. 15×11. (35 g.) 1.000 egz. Lt. 1,30. Aprašyta iš viršelio (891.92—23/1932.275).

8—3. Romanai. Apysakos — Romans. Contes

A. Savo autoriai.

BŪDAVAS, STASIUS

Stasius Būdavas. **Širdys ir gėlės.** Apysakos. [Kaunas], „Sakalo" Bendrovė, „Žaibo" sp. 1932. 190+1 nenum. + 1 balt. p. 19×12,5 (150 g.) 3.400 egz. Lt. 3,00. Viršelis: Antanas Kučas. (891.92—32/1932.276).

ERŪNAS

Naujo gyvenimo keliu. „Girių hetmonija" romano I tomo II dalis. [**Panevėžys,** „Bangos" sp.] 1932. 17,5×12. (50 g.) 2.300 egz. Lt. 0,80. (891.92—3/1932.277).

KROPA'S VIKTORAS

Lampeao. Brazilijos banditų karaliaus nuotykiai. [I tomas], Viktoras Kropa's. Kaunas, J. D., „Žaibo" sp. 1932. 160 p. 18×13. (105 g.) 3.000 egz. (Atspausta iš savaitraščio „Ūkininkas" 1931). Lt. 2,20. (891.92—3/1932.278).

POLIS, EDUARDAS

Eduardas Polis. **Prostitutės meilė.** Romanas. Kaunas, „Šviesos" bendrovė, Kuktos sp. 1931. 125+1 balt.+2 skelb. p. 17,5×12,5 (90 g.) 3.000 egz Lt. 2,00. (891.82—3/1932.279).

RŪTELIONIENĖ, P.

P. Rūtelionienė. **Klaikuma.** Iš didžiojo karo laikų ir tremtinių gyvenimo. Romanas. **Trečias tomas.** Kaunas, „Šviesos" sp. 1932. 351+1 balt. p. 17,5×12,5. (200 g.) 2000 egz. (891.92—3/1932.280).

ŠEINIUS, IGNAS

Ignas Šeinius. **Kuprelis.** Vienos pavasario dienos pasaka. II laida. Kaunas, „Sakalo" bendrovė, „Raidės" sp. 1932. 214+2 p. 20×14. (255 g.) 1.400 egz. Lt. 4,50. Viršelis: Aleks. Šepetys. Pradedamosios raidės autoriaus. (891.92—3/281).

B. Vertimai.

ATTMANNSBACHER, FRANK

Frank Attmannsbacher. **Napoleono I meilužė Grafaitė Valevskaitė 1918 m.)** istorinis romanas. Vertė E. Dervojedaitienė, **Vilkaviškis,** M. Pustopendskio knygynas, „Progreso" sp. 1932. 120+2 balt. p. 21,5×15. (180 g.) 2.000 egz. Lt. 2,50. (84=91.92—3/1932.282).

DIEDOV, G.

G. Diedov'as. **Penkiolika Meilės Metų** (Džoldibajaus Burachanovo užrašai). Vertė V. Zaleskis. Kaunas, Ch. Berštanskis, Kuznickio ir Beilio sp. 1932. 108 p. 17×12. (75 g.) 3.000 egz. Lt. 1,75. (891.7=91.92—3/1932.283).

RAIT, S. FOULER

S. Fouler Rait. **Pasaulio galas.** Romanas. Kaunas, „Lietuvos Žinios", „Varpo" sp. 1932. 274×2 balt. p. 18×13. (190 g.) 1.000 egz. Lt. 2,00. Viršelis: K. Š. (82=91.92—3/1932.284).

VOSS, RICHARD

Richard Voss. **Du žmonės.** Trijų dalių romanas. I-ji dalis. 34-jo leidimo vertė S i m a s M i g l i n a s. Kaunas, „Sakalo" bendrovė, „Žaibo" sp. 1932. 198+2 skelb. p. 19X12,5. (155 g.) 3.210 egz. Lt. 3,00. (83=91.92—3/1932.285).

8—7. Satira. Jumoristika — Satires. Humour

Krizės Kultuvė. Visų be palitikės vienraštis. Prima aprilis. Nr., 0, kurio jūs norit? Bile metų pirma aprilis. XV metai. Kaunas, „Spindulio" sp. [1932]. 6 p. 47,5X31,5 (20 g.) 6.000 egz. Lt., 0,60. Be viršelio. (891.92—7/1932.286).

Rykštė. Vienkartinis rimtas, pacifistinis ketvirto fronto žurnalas. Panevėžys, 1932 m. balandžio 1 d., „Vilties" sp. **Š i a u l i u o s e,** 1 Nr. 01 metai. 4 p. 48X32 (20 g.) 2.400 egz. Lt. 0,30. (891.92—7/1932. 287).

8—8. Įvairūs — Miscellanées

Motina. Lietuvių poezija ir beletristika apie motiną. I dalis. Redagavo S i m a s M i g l i n a s. Įžangą parašė L i u d a s G i r a. „Tinka visų mokyklų knygynams" — išrašas iš Šviet. Min-jos Knygų Tikrinimo Kom-jos protokolo Nr. 324 (1932-II-25). Kaunas, „Žinijos" bendrovė, „Žaibo" sp. 1932 193+3 nenum. p. 20X14. (240 g.) 2.500 egz. (Leidinys Nr. 41). Lt. 4,00. Pastaba: viršelyje — Leidinys Nr. 42. (891.92—8/1932. 288).

9. ISTORIJA — HISTOIRE

BIRŽIŠKA, MYKOLAS prof.

Prof. Mykolas Biržiška. **Amerikos lietuviai.** Kaunas, „Varpo" sp. 1932. 2 nenum. + 80 dvig. (40) p. 24,5X17,5 (120 g.) 100 egz. Atspausta iš „Liet. Enciklopedijos" IV sąsiuvinio (9(=91.92)(73)/1932.290).

DOBUŽINSKIS, M.

Apie Vytauto ženklą. Atmušta iš II „Praeities" tomo. Kaunas, „Varpo" sp. 1932. 7+1 balt. p., iliustr. 24,5X16. (30 g.) 100 egz. Aprašyta iš viršelio. (475)/1932.291)

JONYNAS, I.

I. Jonynas. **Amboten.** Kaunas, „Varpo" sp. [1932]. 1+1 balt. p. 24,5X17,5. (5 g.) 50 egz. Be tit. l. ir viršelio. Atsp. iš „Liet. Enciklopedijos" IV sąsiuvinio. (9)475/1932.292)

JONYNAS, IGNAS

Ignas Jonynas. **Vytauto šeimyna.** Atmušta iš II „Praeities" tomo. Kaunas, autorius, „Varpo" sp. 1932. 64 p. 24X16. (100 g.) 100 egz. (9)(475)/1932.293)

NORKUS, I.

I. Norkus. **Trumpa naujųjų amžių istorija.** Kaunas, „Varpo" sp. 1932. 136 p. 24X16. (165 g.) 3.000 egz. Lt. 3,00. 9(075)/1932.294)

RUDZINSKAITĖ-ARCIMAVIČIENĖ doc.

Senovės Rytai, 2. Doc. R u d z i n s k a i t ė-A r c i m a v i č i e n ė. **Moters būklė senovės Egipte.** (Pirmoji moteris soste—faraone Chatšepsut). Kaunas, „Raidės" sp. 1932. 31+1 nenum. p., iliustr. 22,5X15,5. (110 g.) 1.000 egz. (9(32)/1932.295)

ŠAPOKA, A.

A. Šapoka. **Jeronimas Pragiškis ir jo kelionė Lietuvon.** Atmušta iš II „Praeities" tomo. Kaunas, „Varpo" sp. 1932. 40 p. 24,5X16. (90 g.) 100 egz. Aprašyta iš viršelio. (9(475/1932.296)

91. Geografija. Kelionės — Géographie. Voyages

BABICKAS, PETRAS

Petras Babickas. **Gintaro Krantas.** 83 mūsų pajūrio vaizdai. I-mas sąsiuvinis. **The Coast of Amber.** 83 photo form the Lithuanian seaside. **La côte d'ambre.** 83 ilustrations de la plage lithuanienne. Kaunas, Lietuvos Šaulių Sąjunga, „Vilniaus" sp. 1932. 48 p. 33,5×24,5. (210 g.) 1.500 egz. Lt. 8,00. Viršelis: Alx. Šepetys. Iliustracijos: Karo aviacijos, įvairių foto mėgėjų ir autoriaus. Orientacijos planą nupiešė Br. Lazauskas. (91(475)/1932.297)

MAJEWSKI dr., KAC, R.

I. **Livingstonas** Dr. Majevskio. Vertė K. K. II. **Šių dienų Afrikoj** R. Kaco. Vertė J. P. Kaunas, „Naujo Žodžio" Bendrovė, „Meno" sp. 1932. 60+2 skelb. +2 balt. p., iliustr. 16×12. (35 g.) 3.500 egz. („Dienos" Biblioteka Nr. 1 (23). Lt. 0,50. (91(087)(6)/1932.298).

RUBAKIN, K. A.

K. A. Rubakinas. **Šiaurės ledjūryje.** Pasakojimas apie žmogaus kovą su gamta šiaurės ašigalio šalyse. Iš rusų kalbos išvertė Biržų gimnazijos mokinių būrelis. Redagavo J. Kutra. Tinka visų mokyklų knygynams. Šviet. Min. Knygų ir Mokslo Priem. Tikr. K-jos prot. 226 Nr. (1930—V. D.—m. V. 20 d.) Kaunas—Marijampolė, „Dirvos" bendrovė, „Dirvos" sp. Marijampolėje. [1932]. 136+2 nenum.+2 balt. p. 21×13,5. (150 g.) 3.000 egz. Lt. 2,50. (91/1932.299)

Vilnius ir Vilniaus kraštas. Krašto pažinimo pradai. Kaunas, Vilniui Vaduoti Sąjungos Kauno Ruožo Geležinkeliečių Skyrius, „Meno" sp. 1932. 365+3 nenum. p., iliustr. 23,5×16. (440 g.) 20.000 egz. Lt. 6,00. (91(475 Vilniaus kraštas)/1932.300).

92. Biografijos — Biographies

A—MSKI

Rokfeleris. Iš lenkų kalbos vertė H. D. Žilevičius. Kaunas, „Diena", „Meno" sp. 1931 [išėjo 1932]. 56+4 skelb. p. 16×12. (35 g.) 3.000 egz. („Dienos" biblioteka. Nr. 12). Lt. 0,50. (92 Rockefeller/1932.289)

DUNKAN, AISEDORA

Aisedora Dunkan. **Mano gyvenimas.** Atsiminimai. I dalis. Kaunas, Septynetas lelijų, „sukrauta „Spaudos Fonde", „Raidės" sp. 1932. 164 p., iliustr. 21,5×13,5. 170 g.) 3.000 egz. Lt. 3,00. (92 Dunkan, A./1932.301).

Atitaisymas — š. m. Nr. 1, pusl. 25:

RUDZINSKAITĖ-ARCIMAVIČIENĖ goc.

Senovės rytai. I. Doc. Rudzinskaitė-Arcimavičienė. **Egipto ieroglifai.** Kaunas, „Raidės" sp. 1932. 4 nenum.+VI+28+56 p. 24×15. (155 g.) 500 egz. (493—8=91.92/1932.85)

B. OKUPUOTOJI VILNIAUS DALIS

282. R.-Katalikų Bažnyčia — Eglise Catholique Romaine

Bažnytinė padėtis Vilniaus krašte dokumentų šviesoje. La situation religieuse de la region de Vilna dans la lumière des documents. Vilnius, Laikinasis Vilniaus Lietuvių Komitetas, „Ruch'o" sp. 1930. 24×17. 1 nenum.+47+2 nenum. p. Aprašyta iš viršelio. (282/1932. Viln. 6) * Lietuvių ir prancūzų kalba *

II. PERIODIKA — PERIODIQUES

A. Naujoji periodika — 1932 — Periodiques nouvelles

Sutrumpinimai „B. Ž." — 1 Nr.

I. Lietuvių kalba — Lange lituanien

Advento sargas 4×met. I met. Įst. 1932 m. kovo mėn. A: Kaunas: Tulpių g. 4. L: S. D. Adventistų Bendruomenė. R: V. Kavaliauskas.

Klaipėdiškis. 1×sav. Informacinis iliustruotas savaitraštis. I m. Įst. 1932. IV. 10 d. P: 1 mėn. — 1 lit., ½ met. — 4 lit. A: Klaipėda, Kanto aikštė Nr. 1. R—L: Antanaitis, Jonas

Klaipėdos Krašto Laikraštis. 2×sav. (got.) Klaipėdiškių Reikalų Gynimo Organas. Įst. 1932. IV. 9. P: 1 mėn. — 55 ct., atsk. nr 10 ct. A: Klaipėda: Simano Dacho g. Nr. 1 Tel: 7-71. R—L: J. Brožaitis.

Lietuvių-Ukrainiečių Draugijos Žinios. Informacinis biuletenis. I met. Įst. 1932 m. kovo mėn. A: Kaunas, Laisvės alėja 20 Nr.

Mūsų Balsas. 1×sav. Klaipėdos ir Žemaitijos savait (Iš buv. „Baltijos Aido" bei „Žemaičių Balso", susijungusių 1932. II. 28 d.) P: metams 4 lit., ½ met. 2 lit., atsk. nr. 20 ct. R: Telšiai, Mažoji Kalno g. 2. R: Ant. Skripkauskas. L: L T. S-gos Telšių apskr. komitetas. (Spaudinama Šiauliuose).

II. Vokiečių kalba — Langue allemande

Dir Adventwächter. 4×met. I met. Įst. 1932 m. kovo mėn. A: Kaunas, Tulpių g. 4. L: Gemeinschaft d. S. T. Adventisten. R. V. Kavaliauskas.

Memelländische Landes — Zeitung. 2×sav. Organ zur Wahrung memelländischer Interessen. Įst. 1932. IV. 9. P: 1 mėn. — 55 ct., atsk. nr. 10 ct. A: Memel, Simon-Dach-Str. 1. Tel. 7-71. R—L: J. Brožaitis.

III. Rusų kalba — Langue russe

Евангельская вера (Evangelijos tikyba The „Faith of the Gospel". Орган В С. Е. X. Американского и других отделов его и всемирного движения евангельских христиан. P : metams dol. 1,00. A : Berlin-Schöneberg 3, Eisackstrasse Nr. 14. R-L : I. S. Prokhanoff (spausdinama Kaune Sokolovskienės ir Lano sp.).

B. Stambesnieji straipsniai (1932. III. 1—IV. 30)

Sutrumpinimai

At. — Ateitis
Bng. — Bangos
BŽ. — Bibliografijos Žinios
DK. — Dzien Kowieński
DS. — Darbo Sveikata
FA. — Fiziškas Auklėjimas
FŽ. — Farmacijos Žinios
GD. — Gamtos Draugas
GLPE. — Golos Litovskoj Pravoslavnoj Eparchii
Klt. — Kultūra
KN. — Kino Naujienos
Krd. — Kardas
Krs. — Karys
Ksm. — Kosmos
LA. — Lietuvos Aidas
L. Auto — Lietuvos Auto
LG. — Lietuvos Gaisrininkas
Lgs. — Logos
LM. — Lietuvos Mokykla
LŽ. — Lietuvos Žinios
MB. — Muzikos Barai
Mdc. — Medicina
Mdž. — Medžiotojas
MG — Mūsų Girios
MiG. — Mokykla ir Gyvenimas
MiV. — Motina ir Vaikas
MT. — Mūsų Tautosaka
Mtr. — Moteris
MV. — Mūsų Vilnius
MŽ. — Mūsų Žinynas
M. Žod. — Mūsų Žodis
NR. — Naujoji Romuva
NV. — Naujoji Vaidilutė
PGŪ. — Pieno ir Gyvulių Ūkis
Plc. — Policija
PR. — Przegląd Rolniczy
PŽ. — Paštininkų Žodis

Rts. — Rytas
SiG. — Spauda ir Gyvenimas
Srg. — Sargyba
SV. — Skautų Vadas
Svv. — Savivaldybė
ŠK. — Šviesos Keliai
ŠL. — Šiaurės Lietuva
TK. — Tiesos Kelias
Tlk. — Talka
Trm. — Trimitas
TŪ. — Tautos Ūkis
ViZ. — Veterinarija ir Zootechnija
Vrp. — Varpas
Vrs — Vairas
WI. — Wirtschaftliche Informationen
Ždn. — Židinys
ŽŪ. — Žemės Ūkis
Žvg. — Žvaigždė

01. Bibliografija

Ekonominiai leidiniai 1931 metais. TŪ. 32/2.

[Ružancovas, A.] Lietuvių bibliografija. Bibliographie lituanienne. BŽ. 32/1.

[Ružancovas, A.] Lietuvos bibliografija. Bibliographie de la Lituanie 1932. I. 1. — II. 29. BŽ. 32/1.

02. Bibliotekos

Bugailiškienė, O. Centrinio valstybės knygyno (bibliotekos) Šaulių skyrius 1931 metais. BŽ. 32/1.

Bugailiškis, P. Viešosios bibliotekos reikalu. ŠL. 32/14.

Ruzgas, Vincas. Kauno miesto savivaldybės dr. V. Kudirkos biblioteka-skaitykla 1931 metais. BŽ. 32/1.

R[užancov]as, A. Kareivių bibliotekos 1931 metais. Krs. 32/16.

St., J. Vinco Kudirkos skaityklos ir bibliotekos darbai. LA. 32/58.

05. Žurnalai

Strimaitis, K. Dėl „Varpo" turinio ir krypties. Vrp. 32/1.

06. Mokslo draugijos

Merkelis, A. Lietuvių Mokslo Draugija. Vrs. 32/4.

Merkelis, A. Lietuvių mokslo draugija (25 m. sukaktuvėms paminėti IV. 7 d.) LA. 32/78.79

07. Spauda. Laikraščiai

Biržiška, Vacl. Iš lietuviškosios laikraštijos praeities. BŽ. 32/1.

Panevėžio Vyskupo laiškas apie vad. neutraliąją spaudą TK. 32/3.

Skirmantas. Jubiliejinė spaudos paroda. Vrs. 32/4.

14. Filosofija

B. Goethės pasaulėžiūros bruožai. At. 32/3—4.

Blažys, J. Pasauližvalga ir psichinė higiena. Lgs. 31/I.

Donskis, J. Laiko pažinimo problema šv. Augustino filosofijoj. Lgs. 31/I.

Dovydaitis, P. Šv. Augustino filosofijos pagrindinės idėjos. Lgs. 31/I.

Dovydaitis, P. Šv. Augustino 1500 m. mirties sukaktuvių stambesnioji literatūra. Lgs. 31/I.

Maceina, A. Amazonės mito prasmė. NV. 32/3.

Račkauskas, M. Platono symposion (Puota). Lgs. 31/I.

Sezemanas, V. Asmenybės nagrinėjimas. Vrs. 32/4.

Slavėnas, P. Būtinybė, tikimybė ir valia gamtos dėsniuose. Lgs. 31/1, Ksm. 32/2—3.

Spetylienė, M. J. Poetas - filosofas Paulius Valery. LA. 32/92,93.

15. Psichologija

Lazersonas, V. pr. doc. dr. Psichoanalizo teorijos bruožai. Klt. 32/2, 3

17. Etika

G. J. Seksualinio jaunuomenės pakrikimo priežastys. MiG. 32/4.

Geniušas, J. Jaunuomenė gyvenimo sūkuriuose. Vrp. 32/1.

Lėvanas, A. Jaunimo priešalkolinis veikimas. Srg. 32/6, 7.

Ž-tė, J. Šeimos ryšiai. NV. 32/3.

P., A. Gyvenimo smulkmenos. NV. 32/3.

Petrauskaitė, E. Žmoniškumas— šeimų gerovės pagrindas. NV. 32/4.

282. R.-Katalikų Bažnyčia

Česaitis, I. kun. Pastoracijos darbas Lenkijoje. TK. 32/4.

Dabin, P. Pasauliečių Apaštalavimas (Vertė A. V.). TK. 32/3, 4.

Jokubauskis, St. kan. Pirmoji vaikų Komunija. TK. 32/3.

K. R. kan. Atgailos Sakramentas TK. 32/3.

Maceina, A. Bandymai sujungti religiją ir kultūrą. At. 32/2.

Magnin, E. prof. Katalikų politinės laisvės ir pareigos pagal popiežių pamokymus. TK. 32/3.

Naujokas, J. prel. Šv. Mišios TK. 32/4.

St. J. kun. Neužmirština pastoracijos priemonė. TK. 32/4.

Stakauskas, J. kun. Katalikų Bažnyčia Lietuvoje XIII-me amžiuje. TK. 32/3.

281. Rytų Bažnyčios

Vpečatlienija gollandca Chendriksa ot pojezdki v Moskvu. GLPE. 32/2.

284. Protestantai

Jakubėnas, P. prof. Pasaulinės Sąjungos Tarptautiniam draugingumui per Bažnyčias skleisti Konferencija Cambridge (Kembridž) Anglijoje 1932 m. rugsėjo 1—5 d. M.Žod. 32/1.

29. Tikybos klausimai

G., P. Religija ir jos visuomeninė reikšmė. Klt. 32/2, 3.

K. A. S. Karingasis ateizmas. SiG. 32/7.

30. Sociologija

Oppenheimer, F. prof. dr. Pasaulinė gyventojų problema. (Vertė K. Strimaitis).). Vrp. 32/1.

32. Politika

Adler, M. Kuriamasis socializmas. Klt. 32/3.

Gustainis, V. N. S. D. A. P. Vrs. 32/4.

Ivinskis, Z. Bolševizmo tikrovė. Ždn. 32/2.

Ką sako apie demokratiją dr. Edvardas Benešas, Čekoslavakų užsienių reikalų ministeris. Vrp. 32/1.

Mantvila, J. Dėl demokratijos ir valstiečių liaudininkų. Vrp. 32/1.

Matačius, A. Gudų vadavimosi kelias. MV. 32/9.

Tautininkų politinei ideologijai aiškėjant. Vrp. 32/1.

Tumas, J. dr. Mūsų santykiai su švedais. Vrs. 32/4.

33. Ekonomika

Dagys, J. Tautinis ar tarptautinis ūkis? Klt. 32/2.

Jonytis, agr. Žemės reforma. TŪ. 32/2.

Juodeika, V. dr. Lietuvos akcizų sistema. TŪ. 32/3.

Kemėšis, F. prof. Išeities iš krizės beieškant. (Kapitalistinės santvarkos krizė). NR. 32/14.

Kose, J. dr. Tarptautinė Darbo Organizacija ir žemės ūkis. Vrp. 32/1.

Krupavičius, M. Viešieji darbai ir darbininkai. Ždn. 32/3.

Kuzminskas, S. Die Zollpolitik Litauens. WI. 32/8.

Lipčius, M. Die Litauischen Staatsfinanzen 1931. WI. 32/6.

Prūsas, A. Miestų viešieji bankai. Svv. 32/3.

Ragevičius, M. Mūsų pieno ūkis ir jo šios dienos rūpesčiai. TŪ. 32/3.

Rimka, A. Das erste Jahrzehnt der Tätigkeit der Lietuvos Bankas. WI. 32/7.

Rimkevičius, S. Dėl mūsų kiaušinių ūkio. TŪ. 32/3.

Sruoga, K. von dr. Die Rohstoffbasis der Litauischen Industrie. WI. 32/4.

Valančius, G. von dr. Die Finanzen der Litauischen Selbstverwaltungen. WI. 32/4.

Viktorauskas, M. agr. Kiek pelningas gali būti pas mus vištų ūkis. ŽŪ. 32/2.

334. Kooperacija

Budrys, D. Pardavimo kooperatyvų atsiskaitymo su nariais būdai Jungt. Amerikos Valstybėse. Tlk. 32/2.

Eskildsen, J. E. Danijos tautos ūkis ir kooperacijos judėjimas 1931 metais. Tlk. 32/2.

Kvieska, V. Kooperacija ir kapitalas. Tlk. 32/2.

Mikų Dėdė. Tarpusavė konkurencija kooperatyvinėse pieninėse ir pienininkai. PGŪ. 32/2.

Šalčius, P. Kooperatyvų išpažintis. Tlk. 32/2.

34. Teisė

Adomaitis, A. Vaikų vagiliavimas. MiG. 32/3.

Beleckienė-Gaigalaitė. Prostitucijos reglamentacijos panaikinimo klausimu. NR. 32/16.

Byla, J. Ar galima drausti žmonėms bylinėtis. LA. 32/86, 87.

Pamataitis, P. Ekstradicijos ir teisminės pagalbos baudžiamose bylose konvencija tarp Lietuvos ir Čekoslovakijos respublikų. Plc. 32/8.

Paramskas, B. Del naujo teismų ir advokatūros sutvarkymo. LŽ. 32/68.

Raulinaitis, P. doc. Teismų organizacijos reikalu NR. 32/16, 17.

Römeris, M. Klaipėdos autonomijos priežiūros sutvarkymas. Vrs. 32/4.

35. Administracija, policija

Budrevičius, K. Ginkluotą pasipriešinimą darančių asmenų sulaikymas. Plc. 32/8.

Dženkaitis, pol. leit. Slaptiems pranešėjams atlyginimo reikalu. Plc. 32/6.

Jakobas, A. Dėl privalomų įsakymų turinio ir redakcijos. Svv. 32/3.

Jakobas, A. Nauji įstatymai ir taisyklės. Plc. 32/6, 7.

Jakobas, A. Pramonės įmonių uždarymo klausimu. Plc. 32/8.

Kalvaitis. B. dr. Totuiruotė ir jos reikšmė kriminalinėj praktikoj. Plc. 32/5, 6.

R[užancov]as, A. Taisyklės Klaipėdos krašto kaminkrečiams. Svv. 32/3.

Svilas, K. Apie policijos valdininkų atestacijas. Plc. 32/6.

Svilas, K. Policijos valdininkų kadro komplektavimas. Plc. 32/7.

Svilas, K. Policijos valdininkų mokslo cenzo problema. Plc. 32/8.

Vazbys, S. Privalomųjų įsakymų skelbimo tvarka ir veikimo pradžia. Plc. 32/5.

Vorobjovas, S. Akcizų ir valstybinių monopolių įstatymo projektas. Plc. 32/6, 7.

352. Savivaldybės

Bartkus, S. Vergavęs ir laisvas Kaunas, Svv. 32/3.

Jakobas, A. Ar turi savivaldybės teisę leisti privalomus įsakymus? Plc. 32/5.

Savivaldybių tiltai. Svv. 32/4.

Šalčius, M. Miestų ugdymas. Svv. 32/3.

355. Kariuomenė. Šauliai

A., A. Savosios aukštosios kariškos mokyklos įsteigimo proga. Krd. 32/5.

Estijos kariuomenės 1 pėst. pulko sukaktuvės. Krs. 32/18.

Fajvuš, J. Lenkų kariuomenės ryšiai. (išvertė leitn. S t r a z d a s). MŽ. 32/85, 86.

Jukonen, H. Suomių „Lotta svard" organizacija ir jos 1931 metų veikla. Trm. 32/17.

Jurgelevičius. Amerikiečių japonų karo galimumas. MŽ. 32/86.

Kauneckas. jaun. leit. Filmas kaipo mokymo priemonė. MŽ. 32/84.

Kraunaitis, kpt. Vokiečių kavalerija. MŽ. 32/84.

Kuizinas, plk. ltn. Kariuomenės ir visuomenės bendradarbiavimas, LA. 32/74.

M-s, J. Pagrindiniai upių perėjimo dėsniai ir būdai. Krs. 32/18.

Navakas, pulk. Lietuvos kariuomenės aprūpinimas nepriklausomybės karo metu. MŽ. 32/84, 85.

Soročkinas, kpt. Artilerijos padalinių išvažiavimai į lauką. Krd. 32/5.

Urbšys, J. Maršalo Focho palikimas. MŽ. 32/84.

Vitkauskas, pulk. Taktiškas sunk. kulkosvaidžių vartojimas. MŽ. 32/85, 86.

36. Socialė apsauga

Laužikas, J. Vaikų globos organizacija, DS. 32/1.

Šulaitis, P. Draudimas nuo nedarbo — visuomenės ir valstybės reikalas. DS. 32/1.

37. Mokymas, auklėjimas

Baidotas. Liaudies auklėjimo pagrindai. Vrs. 32/3.

Būtėnas, P. Paradoksai mokinių rašiniuose. LM. 32/7.

Čepas, V. Kelias prie įžodžio. SV. 32/2.

Dineika, K. Kaip reikia vaikai auklėti žaidimais mokykloje. FA. 32/1.

G., J. Auklėjamųjų teisės. MiG. 32/3.

J., A. dr. Susirūpinkime tobulinti priaugančių kartų sveikatą. FA. 32/1.

J. L. Lietuvos mokytojas teisme. MiG. 32/3.

Jasiūnas, J. Tarptautinė Studentų Sąjunga C. I. E. (Confederation Internationale des Étudiants). Vrp. 32/1.

Jodelė, Pr. prof. Mūsų gimnazijose yra taisytinų dalykų. LA. 32/51.

Jurgelionis, A. Kovos instinktas. FA. 32/1.

Jurgutis, V. Paroda. SV. 32/2.

Juška, A. dr. Aukštesniajai mokyklai tesireformuojant. Ždn. 32/2.

Kaišiadorių vyskupo raštas Liet. Katalikų Universiteto reikalu. TK. 32/3.

Kauno Metrop. Kūrijos raštas kat. universiteto rinkliavų reikalu. TK. 32/3.

Keliuotis, J. Dėl katalikų universiteto Lietuvoje. NR. 32/14.

Kuzmickis, Z. Literatūra mokykloje. Vrs. 32/3.

Laisvūnas, J. Jaunosios kartos auklėjimas, auklėtojai ir universitetas. LŽ. 32/70.

Laisvūnas, J. Mokyklų inspekcija ir inspektoriai. MiG. 32/4.

Laisvūnas, J. Mokytojų būklė ir parengimas pas mus ir kitur. MiG. 32/3.

Laužikas, G. Pedagoginiai bandymai. MiG. 32/3.

Lazauskas, J. Tautinio auklėjimo formulos. MiG. 32/3.

Lazersonas, V., dr. doc. Pedagoginė kova su vaikų melavimu. MiG. 32/4,

Makutėnas, V. J. Keršenšteineris ir jo pedagogika. LM. 32/4—6.

Mantvila, B. III ir II patyrimo laipsnių ekzaminai. SV. 32/2.

Martinaitis, M. Pavasario darbo vaga. SV. 32/2.

Mažylytė, A. Matematikos mokymo tikslai. LM. 32/7.

Mikeliūnas, J. Lietuvos mokytojų sąjungų federacijos klausimas. LM. 32/7.

Mikeliūnas, J. Mokyklų būklė Rumunijoje. LM. 32/7.

Mikeliūnas, J. Mokytojų seminarijų direktorių konferencija. LM. 32/7.

M-kas. Mokytojo teismas. Vrs. 32/4.

N., M. Bažnyčios balsas katališkų mokyklų bei katalikų universitetų reikalu. TK. 32/4.

Narimantas. Vytauto D. Universiteto 10 m. veiklos sukaktuvės. Vrs. 32/3.

Panerys, A. Lietuviškos mokyklos golgota Vilniaus krašte. MV. 32/11.

Petrauskaitė, A. Dėl moterų mokyklų. NV. 32/2, 3.

Petronis, V. Fiziško auklėjimo materialinės priemonės mokyklos gyvenime. FA. 32/1.

Račkauskas, M. Lotynų kalba mūsų mokykloje. Vrs. 32/3.

Rimantas, J. Nacijonalizmas ir auklėjimas. MiG. 32/4.

Rumšiukas, J. Dėl pr. mokyklų mokytojų išsilavinimo. MiG. 32/3.

Saulaitis, A. Skautų tarnavimas visuomenei. SV. 32/2.

Šalkauskis, S. prof. Socialinis auklėjimas. Ždn. 32/3.

Šalkauskas, S. Tautinis auklėjimas. Ždn. 32/3.

Tamošaitis, J. Mūsų gyvenamasai laikas ir auklėjimo uždaviniai. Vrs. 32/3.

Vajega, J. Dailusis žodis pradžios mokykloje. LM. 32/4.

Varius, A. Liaudies mokytojų būklės klausimu. LM. 32/6.

Vyskupų Komisijos Katalikų Universiteto reikalui komunikatas. TK. 32/3.

Zubovienė, S. Ar bausmės reikalingos auklėjime? MiV. 32/4.

Žadeika, V. Muzikos mokymas bendro lavinimo mokyklose. Vrs. 32/4.

Žukaitis, S. Pavasario šventė. SV. 32/2.

Stakišaitis, V. Šių dienų lietuvių tautos ir mokytojo misija. Rts. 32/19.

Stasė. Naujų mokytojų sąjungų organizavimo reikalu. MiG. 32/3.

38. Prekyba. Susisiekimas

Aukštuolis, R. inž. Telegrafas, radio ir telefonas 1931 m. PŽ. 32/3.

Danta, K. Kiaušinio kelias nuo vištos iki vartotojo. ŽŪ. 32/3.

Der Litauische Aussenhandel im März und während des 1. Quartals 1932. WI. 32/8.

Didėjanti sviesto gamybos bei eksporto sunkumai. TŪ. 32/2.

Gureckas, M. 1932 metų ūkiškos perspektyvos. MG. 32/1.

Jacevičius, K. Produktion und Export von Molkereierzeugnissen. WI. 32/8.

Kalvaitis, A. Eksporto kėlimo metodų reikalu. TŪ. 32/2.

Krikščiūnas, J. Europos kiaušinių rinkos ir Lietuvos vištų ūkio ateitis. ŽŪ. 32/2.

Labanauskas, B. Žaliasis frontas ir Lietuvoj reikalingas. MG. 32/1.

Mačys, V. Bekono gamyba ir eksportas 1931 m. TŪ. 32/2.

Mačys, V. Lietuvos prekyba su užsieniais 1931 m. TŪ. 32/3.

Paukštys, J. Die Fischerei in Litauen. WI. 32/6.

Ramonas, S. pien. instr. Nauja pieno ūkio kryptis. PGŪ. 32/2.

Rimkevičius, S. Eierproduktion und Eierexport. WI. 32/6.

Skorubskas, J. Lietuvos kiaušinių eksportas ir kooperatyvai. ŽŪ. 32/3.

Šalčius, P. prof. Bekono skerdyklų rajonavimo klausimu. TŪ. 32/2.

Valančius, G. dr. Lietuvos prekyba su Vokietija ir jos perspektyvos. TŪ. 32/3.

Vidmantas, J. Importuoto kuro vartojimas ir durpininkystė. TŪ. 32/3.

396. Moterų klausimas

Orintaitė, P. Mūsų moterų kūrybos galia. NV. 32/2.

398. Tautosaka

Elisonas, J. Mūsų krašto fauna lietuvių tautosakoje. MT. 32/V.

Merkelis, A. Velykos Lietuvoje. LA. 32/68.

40. Kalbamokslis

Jonikas, P. Kalbininkų darbas laukia. Ždn. 32/2.

Kuodys, L. Vilkmergė — Ukmergė. LA. 32/81.

Meškauskas, P. Laikraštinės kalbos trūkumai. Vrs. 32/3, 4.

Skardžius, P. Naujų bendrinės kalbos pagrindų beieškant. Vrs. 32/4.

Tomašauskas, I. Didžiosios raidės tarnyb. raštuose Plc. 32/6.

Valys, A. Klaidingas mūsų kalbininkų praktikų kelias. LŽ. 32/48—51.

52. Astronomija

Puodžiukynas, A. Šis tas iš matų istorijos. GD. 32/3.

54. Chemija

Šapiro, N. dr. Fenolo ir salicilinės rūgšties istorija. FŽ. 32/3.

Šapiro, N. dr. Fiziologiškai veiklių alkoholio darinių istorija. FŽ. 32/2.

55. Geologija

Kaškelis, G. Lietuvos gintaras (kaip jis apdirbamas ir kaip jis parduodamas GD. 32/2.

Slavėnas, P. dr. Pasaulio praeitis ir atsiradimas. M.Žod. 32/1.

57. Biologija

Dagys, J. Naujų rūšių kilimas ir evoliucija. Ksm. 32/2—3.

Devenytė, O. Naminių gyvulių kilmė. Klt. 32/3.

59. Zoologija

Elisonas, J. Keletas paskaitų iš gyvulių biologijos (organai ir jų sistemos; dangos organai). GD. 32/3.

Ivanauskas, T. prof. Lietuvos geniams apibūdinti raktas. MG. 32/1.

Lokas, J. Kaip sekti laukinius žvėris ir paukščius. MG. 32/1.

Stewart, C. D. Kai kurie gamtos įpatentuoti išradimai. GD. 32/3.

Tsb. Lietuvos gamtos muziejus. LA. 32/71.

Vaškevičaitė, A. Nauja skruzdės forma Lietuvoje. Ksm. 32/2—3.

61. Medicina

Balana prov. Vaistinių veikimo statistikos daviniai. FŽ. 32/3.

Beleckienė, O. Kūdikių ir vaikų slaugymo mokslo reikalu. Mtr. 32/4.

Bernotavičaitė, A. dr. Galvos sužalojimų tolimesnių padarinių klausimu. Mdc. 32/1.

Garmus. dr. Kaip gydomi sergantieji tbc. K. M. L. K. DS. 32/1.

Grybauskas, K. Vaistinių augalų suvartojimas Lietuvoje. FŽ. 32/3.

Jarašius gyd. Kaip sutvarkyti medicinos pagalbos tiekimą. Svv. 32/4.

Kronzonas, A. dr. Apie kokliušą. MiV. 32/4.

Kviklys, V. Higiena. SV. 32/2.

Laurinavičius, dr. Plaučių tuberkuliozo gydymo būdai. DS. 32/1.

Laurinavičius, S. dr. Šių dienų vidaus ligų rentgenodiiagnostika. Mdc. 32/1.

M., J. Savivaldybių ligoninės. Svv. 32/3.

Lugauskas prov. Dėl farmaceutų mokslo. FŽ. 32/3.

Matulevičius, A. dr. 1931 m. Kasos vasaros vaikų kolonija. DS. 32/1.

Mažonas, K. Destiliuoto vandens reikšmė aptiekoje ir racionalus destiliac. aparato įrengimas. FŽ. 32/3.

Mažonas, K. Kritikos žvilgsnis į aptiekų sistemas ir jų formas. FŽ. 32/2.

Prialgauskas, J. Šiaulių apskr. savivaldybės akių, ausų, nosies ir gerklės ligų ligoninės 1925—1930 m. veikimo apyskaita. Mdc. 32/1.

Skliutauskas, I. dr. Poėzija ir medicina. Mdc. 32/1.

Vaičiūnas, V. dr. Meningites serosa. Mdc. 32/1.

Žemgulis, J. dr. Kaip sutvarkyti medicinos pagalbos tiekimą. Svv. 32/3.

619. Veterinarija

Gärtner, W. dr. Dėl avižų tyrimo metodikos. ViŽ. 31/6.

Jankauskas, S. vet. gyd. Kiaulių maras ir kova su juo Lietuvoje. ŽŪ. 32/4.

Jašinskas, K. vet. gyd. Milijonai litų nuostolių nuo inkštirų. ŽŪ. 32/4.

Kanauka, K. vet. dr. Kai kurios apkrečiamos naminių paukščių ligos. ŽŪ. 32/3.

Sniečkienė, T. Parazitinės paukščių ligos. ŽŪ. 32/3.

Sniečkienė, P. vet. gyd. Valstybinės Veterinarijos laboratorijos diagnostikos ir apkrečiamųjų ligų skyrių darbuotė 1930 m. ViŽ. 31/6.

V., S. Nuovalų susilaikymas karvėms. ŽŪ. 32/4.

Vitkus, B. doc. Ančių ir kalakutų ūkis. ŽŪ. 32/3.

614.84. Ugniagesyba

Jurgila, J. Gaisrų pavojai mūsų miškuose. Rts. 32/34.

Karaša, M. Mūsų ugniagesiai. Trm. 32/12.

Marcinkus, V. Ir dar apie darbo bendrinimą. LG. 32/3.

Marcinkus, V. Ugniagesių draudimas ir medicinos pagalbos tiekimas. Svv. 32/4.

Petruškevičius, A. kap. Ugniagesių apmokymo reikalu. LG. 32/3.

Ružancovas, A. Kaikurių savanorių ugniagesių komandų vyresniškumo reikalu. LG. 32/4.

Ružancovas, A. mjr. Karių — ugniagesių (eilinių) mokymas. LG. 32/3, 4.

Siemaška, D. 1932 m. ugniagesių organizacijos. Svv. 32/4.

62. Inžinerija

Girštautas. Lietuvos Aero Klūbas. Vrs. 32/3.

Günther, H. Energijos šaltiniai ateity. Klt. 32/2, 3.

Heidrikas, G. Skraidymas planieriais. FA. 32/1.

K., A. Durpyniai ir jų naudojimas. ŽŪ. 32/4.

Masiūlis, plk. ltn. inž. Radiofoninės bangos. PŽ. 32/4.

Reško, A. Automobilio dinamo mašinos trečias šepetukas. L. Auto. 32/3—4.

Smilgevičius, J. inž. Nemuno hidroelektros stotis. TŪ. 32/3.

Šulcas, T. Dirbtinis šaltis ir dirbtinis ledas. Ksm. 32/2—3.

Toleikis, A. Padangos ir jų priežiūra. L. Auto. 32/3—4.

623. Karo inžinerija

Kutka, mjr. Rusų fronto geležinkelių atstatymo ypatumai (1914—1918 m.). MŽ. 32/84.

Lesauskis, P. mjr. Šaudymo lentelių skaičiavimas Fasella metodu. MŽ. 32/84.

M-s, Y. Pagrindiniai upių perėjimo dėsniai ir būdai. Krs. 32/17.

Šulcas, kpt. Radio ryšiai artilerijoje. MŽ. 32/84.

63. Žemės ūkis

Čikotas, K. Viščiukų perinimas ir auginimas. ŽŪ. 32/2.

Čikota, K. Vištų šėrimas (lesinimas). ŽŪ. 32/2.

Gaigalaitis, V. doc. Kaip sudaryti šiam pavasariui pasėlių planą? ŽŪ. 32/4.

Garszynski, W. Rdza zbożova. PR. 32/4.

Jawnuta. Dążenie do oplacalności produkcji rolnej. PR. 32/2.

K., J. Cukriniams runkeliams žemės parinkimas ir įdirbimas. ŽŪ. 32/4.

Krikščiūnas, J. Klee- und Grassamenbau in Litauen. WI. 32/8.

Kriščiūnas, J. agron. Cukrinių runkelių sėja. ŽŪ. 32/4.

Kuprionis, J. Galvijų ganymas miškuose. MG. 32/1.

Pawlowski, I. inž. Plodozmiany. PR. 32/4.

Staniszkis, W. Uprawa wczesnych ziemniaków. PR. 32/4.

Strazdas, J. agron. Kiek duosime trąšų cukriniams runkeliams. ŽŪ. 32/4.

Strazdas, J. agron. Žąsys. ŽŪ. 32/3.

Vaikasas, S. Giminingas gyvulių veisimas. PGŪ. 32/3.

Vaškelis, A. agr. Šių dienų mūsų vištų ūkis. ŽŪ. 32/2.

Vidugiris, Z. Miško medžiagos štandartizacijos klausimu. MG. 32/1.

Vitkus, B. doc. Kurios vištų veislės labiausiai tinka mūsų sąlygoms. ŽŪ. 32/2.

68. Amatai

Janulaitis, Augustinas. Lietuvos drobė knygoms įrišti. LA. 32/92.

69. Statyba

Juška, J. Naujoviškos vištidės statyba ir įrengimas. ŽŪ. 32/2.

Juška, J. Pigių paukštidžių statyba ir įrengimas. ŽŪ. 32/3.

Strimaitis, J. Rangovai ir mokyklų remontai. Svv. 32/3.

70. Menas

Galaunė, P. Lietuvių liaudies skulptūros problemos. Vrs. 32/3, 4.

Galinis, T. Renesanso dailininkai. ŠK. 32/3.

P. G. Tarptautiniai liaudies meno kongresai ir Lietuva. LA. 32/68.

Vienožinskis, J. Menininkės B. Didžiokienės šaržų paroda. NR. 32/16.

78. Muzika

Budriūnas, M. Muzikos interpretacijos principai. MB. 32/2.

Budriūnas, A. Muzikos istorija. MB. 32/2, 3.

Kačinskas, J. Kompozitorius Vytautas Bacevičius ir jo kūryba. MB. 32/3.

Kamaitis, J. J. Dainų šventės rengimo klausimai. MB. 32/2.

Vaičiūnas, A. Choro praktika. MB. 32/2.

792. Teatras, kino

Herbačiauskas, J. A. Mūsų teatro opiausiu klausimu. NR. 32/16, 17.

Lassky, J. Kas tinka būti kino artistu. KN. 32/15, 16.

Meilus, V. Ar lenkų filmai statytini Lietuvoje. KN. 32/9.

796. Sportas

Berentas kpt. Kariuomenės sportas ne ta kryptimi žengia. Krd. 32/5.

Kviklys, V. Jojimo sportas. FA. 32/1.

Smetona, J. Tenisas. FA. 32/1.

Smetona, J. Užsienyje ir pas mus. Vrs. 32/3.

Steponaitytė, K. E. Jaques-Dolgrozė ir jo sistema. FA. 32/1.

Vileišis, J. Sportininkams apginti. LA. 32/64.

Zabielskis, J. Praėjusių metų lengvosios atletikos apžvalga ir keletas praktiškų patarimų. FA. 32/1.

798. Medžioklė

D. Medžioklė su sakalais. Mdž. 32/14.

80. Literatūra

A., K. Voverė, „Marti" ir „Paskenduolė". ŠK. 32/3.

Brenderis, P. Hegzametras lietuvių literatūroje. Vrs. 32/3.

Dobilas, J. Strazdas (Jo 100 m. mirties sukaktuvėms besiartinant). LA. 32/87—89.

Eretas, J. Goethe ir Schilleris. Ždn. 32/2.

Filis, A. Vaižganto „Rimai ir Nerimai". At. 32/2.

Gocentas, J. Kokia turėtų būti dailioji literatūra. Vrp. 32/1.

Ivanov, V. Jurgis Baltrušaitis — poetas lirikas, Ždn. 32/3.

Keliuotis, J. Pasikalbėjimas su J. A. Herbačiausku. NR. 32/12.

Kirkilaitė, V. Moterys M. Pečkauskaitės raštuose. NV. 32/4.

Klemensas. Lenkų literatūra ir mes. LA. 32/52.

Kuzmickis, Z. V. Krėvė — lietuviškos dvasios reiškėjas. ŠK. 32/2.

Kvt., P. Naujas žanras mūsų literatūroje. Vrp. 32/1.

M., M. Kas žinotina mokiniui apie rašytojus ir veikalus. (Elementarinės kūrybos teorijos žinios). ŠK. 32/2.

Matusevičiūtė, I. Sigrid Undset. NV. 32/2.

Mendūža, B. 1931 m. mūsų literatūros faktai. Rts. 32/12.

Merkelis, A. Goethe lietuvių kalba. LA. 32/66.

Mykolaitis, V. Goethe — visuotinumo poetas. LA. 32/66.

Radžvilas, J. Žemaitės raštų ideologiškos pozicijos. Klt. 32/2, 3.

Spėtylienė, M. J. André Maurois ir jo naujasis kūrinys. LA. 32/62.

Timinskis, A. Rūsų literatūros istorijos reikalu. Vrs. 32/3, 4.

Vanagaitis, V. Stiliaus sąvoka ir jo rūšys. (Pagal g. Folkeltą). ŠK. 32/2.

9. Istorija

Berulis, K. 1863 metų sukilimo atgarsiai Dzūkijoj. Rts. 32/42.

Gintautas, A. Lietuvos istorijos reikalu. Rts. 32/68.

Liber. Vilniaus Lukiškio kalėjime. MV. 32/7.

Nagevičius, V. A. a. prof. Spicynas (1858—1931) ir Lietuvos archeologija. LA. 32/57.

Norkus, J. „Aušros" atsiradimo istorija. Vrp. 32/1.

Pl.-Puidienė, O. Oginskienės „Mokytojų seminarija" Bng. 32/14.

Ružancovas, Aleksandras. „Ugnies Knygeles". Seniausias lietuviškas ugniagesybos vadovėlis. Svv. 32/4.

Ružancovas, A. Žaliakalnio turgavietės įsteigimas. (Iš Kauno miesto savivaldybės archyvo). Svv. 32/3.

S. Lietuvos magnato testamentas iš XIX amžiaus. LA. 32/52.

Seinietis. Iš atsiminimų apie Seinus. MV. 32/8.

Šlekys, Vincas. Pirmos pastangos suartinti Didžiosios ir Mažosios Lietuvos inteligentus. (Sietyno laikų atsiminimai). Trm. 32/17.

Štuopis, P. Lietuvos istorijos pradžia ir jos kūrėjai. NR. 32/13.

Valančius, G. dr. Iš kovų dėl Vilniaus užsieny. (Atsiminimų žiupsnelis). MV. 32/6.

91. Geografija

Dovydaitis, P. Robinzono salos traginga istorija. GD. 32/2.

Ivanauskas, T. prof. Mūsų ekspedicija Brazilijoj. Mdž. 32/14.

Kiliukas-Naujokaitis, A. Lietuvos karaimai. Bng. 32/14.

Marius, K. Kaip gi ten atrodo? Iš kelionės į Vilnių. LA. 32/68.

Šalčius, M. Šanchajaus lietuvių kolonija. LA. 32/83.

Taigin, J. Japonijos siluetai. Klt. 32/3.

92. Biografijos

A. a. prof. Povilas Matulionis

Bortkevičienė, F. Povilą Matulionį atsiminus. LŽ. 32/67.

Tumas, J. dr. A. a. Povilas Matulionis. LA. 32/61.

Tumas, J. dr. A. a. Povilo Mtaulionies laidotuvės. Vrs. 32/4.

Vileišis, J. Prof. Pov. Matulioniui mirus. LŽ. 32/61.

Ž. A. a. profesorius Povilas Matulionis. Mdž. 32/14.

Juozapas Albinas Herbačiauskas

Alantas, V. J. A. Herbačiausko literatūrinės veiklos 30 m. sukaktuvės. Vrs. 32/4.

Alantas, Vyt. J. A. Herbačiausko minčių atspalviai. LA. 32/58.

Karuža, P. Juozapas A. Herbačiauskas. 25 m. literatūrinio darbo sukaktuvių proga. Rts. 32/47.

Kirša, F. J. A. Herbačiausko dienų žygiai. LA. 32/58.

Lib. Kas yra J. A. Herbačiauskis? 30-ties metų literatūrinio darbo sukaktuvių proga. LŽ. 32/69.

Puidienė, O. J. A. Herbačiauskas. LA. 32/58.

Römeris prof. J. A. Herbačiauskas —„sau žmogus". LA. 32/59.

Kiti lietuviai

A. a. Juozas Marčiukaitis. LA. 32/65.

Baltrušaitis, J. (Autobiografinės žinios). Ždn. 32/3.

Braziulis, A. Dr. J. Basanavičiaus dienos Varnoje (Bulgaro dainininko Petro Raičevo atsiminimai). Trm. 32/14.

Bijūnas, A. a. kun. Antanas Sivickas. Rts. 32/7.

Grigaliūnas - Glovackis, V. gen. ltn. Mūsų didieji karo vadai. Žvg. 32/4.

Iš mūsų žymių žmonių vaikystės. Apie Vladą Putvinskį. MiV. 32/3.

J. B. A. a. Mykolas Leškevičius. LA. 32/65.

Jakštas, A. P-lės Julės Pranaičiūtės literatiško darbo 30 metų sukakus. Rts. 32/20.

Jankauskas, St. vet. gyd. A. a. Juozas Kačinskas, veterinarijos mokslų magistras. LA. 32/59.

Janulaitis, A. Vladimiras Zubovas. LA. 32/54.

Yčas, M. A. a. kunigas Jonas Žilius-Žilinskas. LA. 32/52.

Yčas, M. Arkiv. Pr. Karevičiaus 70 m. sukaktuvės, Vrs. 32/3.

Kurnatauskas, K. prof. Žodis, eksportuojant velionį prof. Joną Yčą. M. Žod. 32/1.

Manikas, J. Jurgis Baltrušaitis — literatūros daktaras. LA. 32/63.

Matijošaitis, J. Zanavykijos knygnešių tėvas kun. M. Sederevičius. Rts. 32/42.

Milžinas. A. a. kun. Ignotas Šoparas. Rts. 32/2.

Mirė kun, Feliksas Kudirka, Marijonų provincijolas Amerikoj. Rts. 32/72.

Narimantas. A. a. Andrius Matulaitis. Vrs. 32/4.

Olšauskas, D. A. a. Jurgis Strazdas. LA. 32/60.

Ostatni z Mo:ikanow. [Š. p. Stanislaw Ladzic-Walecki]. DK. 32/68.

Pečiulionis, M. Suvalkų mieste 1882—1914 metais. Juozą Marčiukaitį prisimenant. LŽ. 32/67,68.

Petrauskas, A. kun, A. a. arkiv. J. Matulevičius, M. I. C. (Atsiminimų žiupsnelis). Rts, 32/51.

Ruseckas, P. Jonas Vileišis. Jo 60 metų gimimo sukaktuvių proga. Vrp. 32/1.

Slapšinskas, J. Kun. Petras Saurusaitis (1854. VI. 27—1932. III. 3). Srg. 32/7.

T., J. dr. Kan. Vicentas Jarulaitis g. 1859 m. LA. 32/82.

Goethe

Didžiulis, I. Goethė. Vrs. 32/4.

Eretas, J. prof. Esmingasis Goethė. NR. 32/17.

Kantvydis, B. Goethės sukaktuvės. Vrs. 32/4.

Lingis, J. Goethės jaunystė. At. 32/3—4.

Matusevičiūtė, I. Goethės motina ir sesuo. NV. 32/3.

Soblys, V. Goethes gyvenimas. LA. 32/66.

Šerkšnas, S. Goethe's sukaktuvės. LM. 32/7.

Kiti svetimtaučiai

Rudriūnas, M. Juozapas Haydn'as. (1732—1932). MB. 32/3.

Butkus, Vladas. D-ras L. Zamenhofas — Esperanto autorius. (15 metų nuo mirimo dienos sukaktuvių proga. 1917. IV. 14 d. — 1932. IV. 14 d.). LŽ. 32/84.

Dulksnys mjr. Maršalo Joffre'o gyvenimo ir veikimo bruožai. MŽ. 32/85.

G. J., K. Markso ir Fr. Engelso gyvenimas ir darbai. Klt. 32/2.

Yčas, M. Saksų karalius Friedrichas Augustas III lietuvis. LA. 32/60.

K. I. P. Janis Jaunsudrabinš. 35 metų literatūrinio darbo proga. LA. 32/53a.

Miniv, R. Ukrainos hetmanas Jonas Mazepa. (Jo 300 metų gimimo sukaktuvių proga). (Vertė S. Sabalys). MV. 32/11.

Pakštas, K. prof. Jurgis Vašingtonas (1732—1932). Srg. 32/7.

Tumas, J. dr. Dramaturgas Vincas Nagornoski. NR. 32/14.

Švietimo Ministerijos Knygų Leidimo Komisijos leidinys 358 nr.

Redaktorius **Vaclovas Biržiška.** Tiražas 500 egz.

Akc. „Varpo" B-vės spaustuvė. Kaunas, Gedimino g. Nr. 38. Tel. 30-23.